

NAVODILO
REDNE IN BOJNE ORGANIZACIJE
HITRE PATRULJNE LADJE
SUPER DVORA Mk II

Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje

NAVODILO
REDNE IN BOJNE ORGANIZACIJE
HITRE PATRULJNE LADJE
SUPER DVORA Mk II

Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje

Navodilo redne in bojne organizacije hitre patroljne ladje Super Dvora Mk II
2. izdaja

Avtor prve izdaje (PRBO):

kapitan Renato Petrič

Avtorja druge izdaje:

poročnik fregate Bogomir Tomažič
poročnik bojne ladje Aleš Kocjančič

Recenziral:

kapitan fregate Edi Jeran

Lektorirala:

Laura Rešek

Izdalo in založilo:

Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje

Leto izdaje:

2008

Tisk:

Littera Picta, d. o. o.

Naklada:

300 izvodov

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

359

TOMAŽIČ, Bogomir

Navodilo redne in bojne organizacije hitre patroljne ladje Super
Dvora Mk II / [avtorja Bogomir Tomažič, Aleš Kocjančič]. - 2. izd.
- Ljubljana : Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in
usposabljanje, 2008

ISBN 978-961-6600-09-5

1. Gl. stv. nasl. 2. Kocjančič, Aleš, dip.inž. navtike
239811584

VSEBINA

I	SPLOŠNA DOLOČILA.....	7
II	POSADKA HITRE PATRULJNE LADJE.....	8
	A) Namestitev posadke po prostorih	9
	B) Rezervna posadka	11
	C) Potapljači	11
III	RAZPREDI REDNE ORGANIZACIJE	12
1	RAZPORED ZA OSNOVNO VZDRŽEVANJE	12
	1.1 NAVODILO ZA OPRAVLJANJE OSNOVNEGA VZDRŽEVANJA.....	12
2	RAZPORED ZA DAN TEHNIKE	13
	2.1 NAVODILO ZA IZVAJANJE DNEVA TEHNIKE.....	14
3	RAZPREDI ZA VEZ IN PLOVBO.....	15
	3.1 RAZPORED ZA PRIPRAVO LADJE ZA PLOVBO	15
	3.2 RAZPORED ZA IZPLUTJE LADJE.....	18
	3.3 RAZPORED ZA PLOVBO	19
	3.4 RAZPORED ZA VPLUTJE LADJE.....	25
	3.5 RAZPORED ZA DVIGOVANJE IN SPUŠČANJE ČOLNA	27
4	RAZPORED ZA ZAPUŠČANJE LADJE	29
	4.1 NAVODILO ZA ZAPUŠČANJE LADJE	29
5	RAZPORED ZA NATOVARJANJE IN RAZTOVARJANJE GORIVA, MAZIVA IN STRELIVA.....	30
	5.1 NAVODILO ZA NATOVARJANJE IN RAZTOVARJANJE GORIVA, MAZIVA IN STRELIVA.....	30
6	RAZPORED ZA BOJ PROTI POŽARU IN VDORU VODE.....	31
IV	RAZPREDI BOJNE ORGANIZACIJE.....	34
1	RAZPORED ZA BOJ IN BOJNO PRIPRAVLJENOST.....	34
	1.1 NAVODILO ZA BOJ IN BOJNO PRIPRAVLJENOST	34
	1.2 BOJNE POSTAJE IN POVELJNIŠKA MESTA.....	37
	1.3 RAZPORED POSADKE NA BOJNIH POSTAJAH IN POVELJNIŠKIH MESTIH (PRIPRAVLJENOST 1).....	37
	1.4 RAZPORED POSADKE NA BOJNIH POSTAJAH IN POVELJNIŠKIH MESTIH (PRIPRAVLJENOST 2).....	38
	1.5 NAVODILO ZA PROTILADIJSKO OBRAMBO	40
	1.6 NAVODILO ZA ZRAČNO OBRAMBO.....	40
	1.7 NAVODILO ZA PROTIMINSKO OBRAMBO.....	41
	1.8 NAVODILO ZA PROTIDIVERZANTSKO OBRAMBO.....	41
	1.9 NAVODILO ZA RKBO.....	41

2	RAZPORED ZA NADZOR MORSKE POVRŠINE, OBALE IN PREGLED PLOVIL	43
	2.1 NAVODILO ZA RAZPORED ZA NADZOR MORSKE POVRŠINE, OBALE IN PREGLED PLOVIL	43
	2.2 RAZPORED POSADKE PRI OPRAVLJANJU NADZORA (uporaba ladijskega čolna)	46
V	PRILOGE	47
	Priloga 1: SEZNAM POSADKE IN OZNAKE	47
	Priloga 2: OSEBNA OBOROŽITEV	48
	Priloga 3: METODE REŠEVANJA ČLOVEKA, PADLEGA V MORJE.....	49
	1 ANDERSONOV OBRAT (Anderson Turn)	49
	2 WILLIAMSONOV OBRAT (Williamson Turn)	49
	3 DVOJNI OBRAT (Racetrack Turn, two 180° turns)	50
	4 Y-VRAČANJE (Y-Backing)	51
	5 ZAKASNELI OBRAT (Delayed Turn)	51
	6 REŠEVANJE Z LADIJSKIM ČOLNOM (Boat Recovery)	52
	Priloga 4: POVELJA, KI SE UPORABLJAJO NA LADJI	53
	1 LADIJSKI ČOLN.....	53
	2 SIDRANJE.....	54
	3 POVELJA ZA VEZ.....	55
	4 POVELJA ZA UPRAVLJANJE MOTORJEV	56
	5 POVELJA ZA KRMILLO	57
	6 POVELJA ZA OBOROŽITEV	58
	7 POVELJA MED PLOVBO	63
	8 DRUGO.....	63
	Priloga 5: DELO S POTAPLJAČI.....	66
	Priloga 6: POMEN IN UPORABA POSAMIČNIH ČRKOVIH ZASTAV IN PLAMENCEV	66
	TABELA ENOČRKOVIH SIGNALOV.....	66
	TABELA POSAMEZNIH ŠTEVILČNIH ZASTAV	71
	TABELA POSAMEZNIH POSEBNIH ZASTAV IN PLAMENCEV	72
	TABELA KAZALNIKOV ODSOTNOSTI (V PRISTANIŠČU)	74
	Priloga 7: TABELA SIGNALOV	76
	LITERATURA.....	77

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO

Številka: 613-3/2008 - 103

Datum: 14. 4. 2008

Na podlagi druge točke 42. člena Zakona o obrambi (Ur. L.R.S. Št. 103/04 Zobr-UPB-1), skladno z 2a točko Navodila za izdelavo strokovne literature (MORS, št. 604-16/2006-5, z dne 28. 3. 2006), določam:

NAVODILO

redne in bojne organizacije hitre patroljne ladje Super dvora MK II

Navodilo redne in bojne organizacije hitre patroljne ladje Super dvora MK II prične veljati naslednji dan po podpisu. S tem dnem preneha veljati Pravilo redne in bojne organizacije hitre patroljne ladje Super dvora MK II št. 801-6863/95, z dne 28. 11. 1995.

Karl Erjavec
minister

I SPLOŠNA DOLOČILA

1. Navodilo redne in bojne organizacije obsega temeljna pravila in navodila za delovanje ladijske posadke v miru, kriznih razmerah in vojni.

V vojni je Navodilo redne in bojne organizacije temeljno navodilo in navodilo posadki za opravljanje posameznih bojnih nalog, v miru pa omogoča kakovostno in načrtno usposabljanje in urjenje posadke.

Pripravljeno je na podlagi tehnične dokumentacije za hitro patroljno ladjo Super Dvora Mk II in izkušenj pri uporabi ladje v sestavi 430 MOD SV.

Poleg tega navodila je treba dosledno spoštovati tudi Navodilo za uporabo hitre patroljne ladje Super Dvora Mk II, določila tehnične dokumentacije in navodila proizvajalca za uporabo in vzdrževanje ladje, ki se nanašajo na organiziranje dela posadke, opravljanje nalog v pristanišču in na morju ter varnost pri delu.

2. Poveljnik ladje je dolžan nenehno skrbeti za spoštovanje določil Navodila redne in bojne organizacije ter za pravilno izvajanje posameznih postopkov in del v celoti.

3. Navodilo redne organizacije določa naloge, postopke in izvajalce nalog v miru, in sicer:

- razpored za osnovno vzdrževanje,
- razpored za dan tehnike,
- razpored za vez in plovbo,
- razpored za boj proti požaru in vdoru vode,
- razpored za vkrcavanje in izkrcavanje goriva, maziva ter streliva,
- razpored za zapuščanje ladje.

4. Navodilo bojne organizacije določa naloge, postopke in izvajalce bojnih nalog, in sicer:

- razpored za boj in bojno pripravljenost,
- razpored za nadzor morske površine in obale.

5. V prilogah so tudi različne metode reševanja človeka, padlega v vodo, najpogostejša povelja na ladji pri različnih razporedih, delo s potapljači in tabela enočrkovnih signalov.

6. Navodilo redne in bojne organizacije je pripravljeno in velja izključno za patroljno ladjo Super Dvora Mk II, lahko pa se smiselno uporablja tudi za druga plovila Slovenske vojske. Hrani se na ladji, v neposredno nadrejenih poveljstvih in strokovnih organih na vseh ravneh. Navodilo se lahko uporablja tudi kot strokovna literatura pri usposabljanju in izobraževanju Slovenske vojske na Ministrstvu za obrambo.

7. Navodilo je opis del in nalog vsakega člana posadke. Prvi pogoj za dobro usposobljeno posadko je, da do popolnosti obvlada postopke, predpisane s tem navodilom. Poveljnik ladje je odgovoren, da z različnimi metodami usposabljanja pri vsakem posamezniku in posadki kot celoti doseže ustrezno izurjenost.

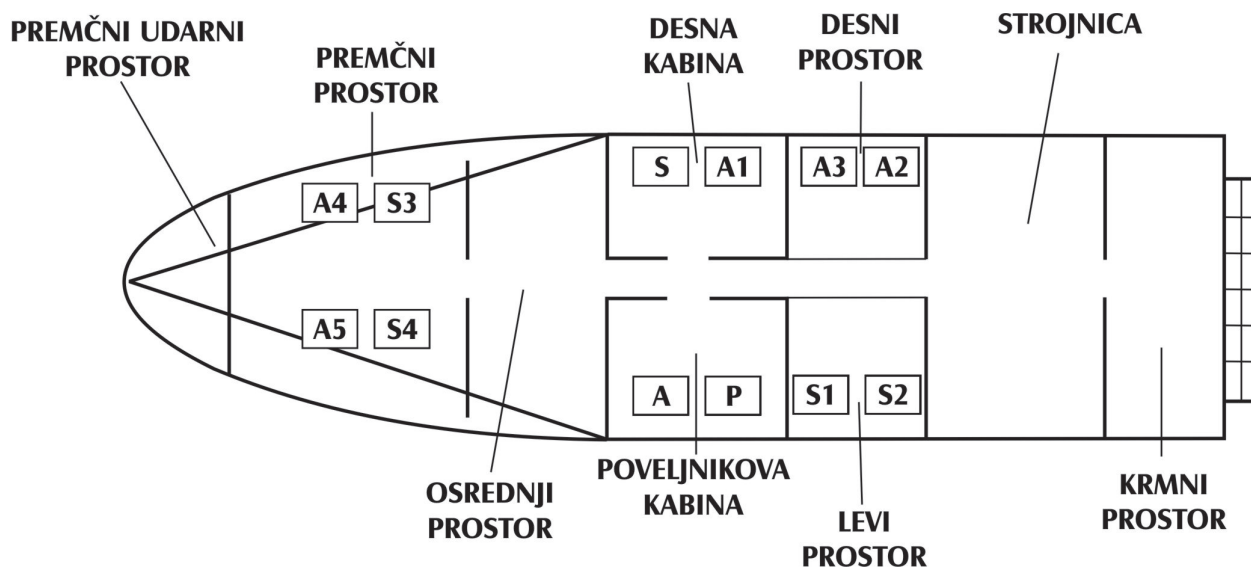
8. Posadka na podlagi izkušenj, pridobljenih med operativno uporabo in uresničevanjem teh navodil, strokovnemu organu pomorstva v nadrejenih in višjih poveljstvih daje predloge, pobude in spremembe Navodila redne in bojne organizacije.

II POSADKA HITRE PARULJNE LADJE

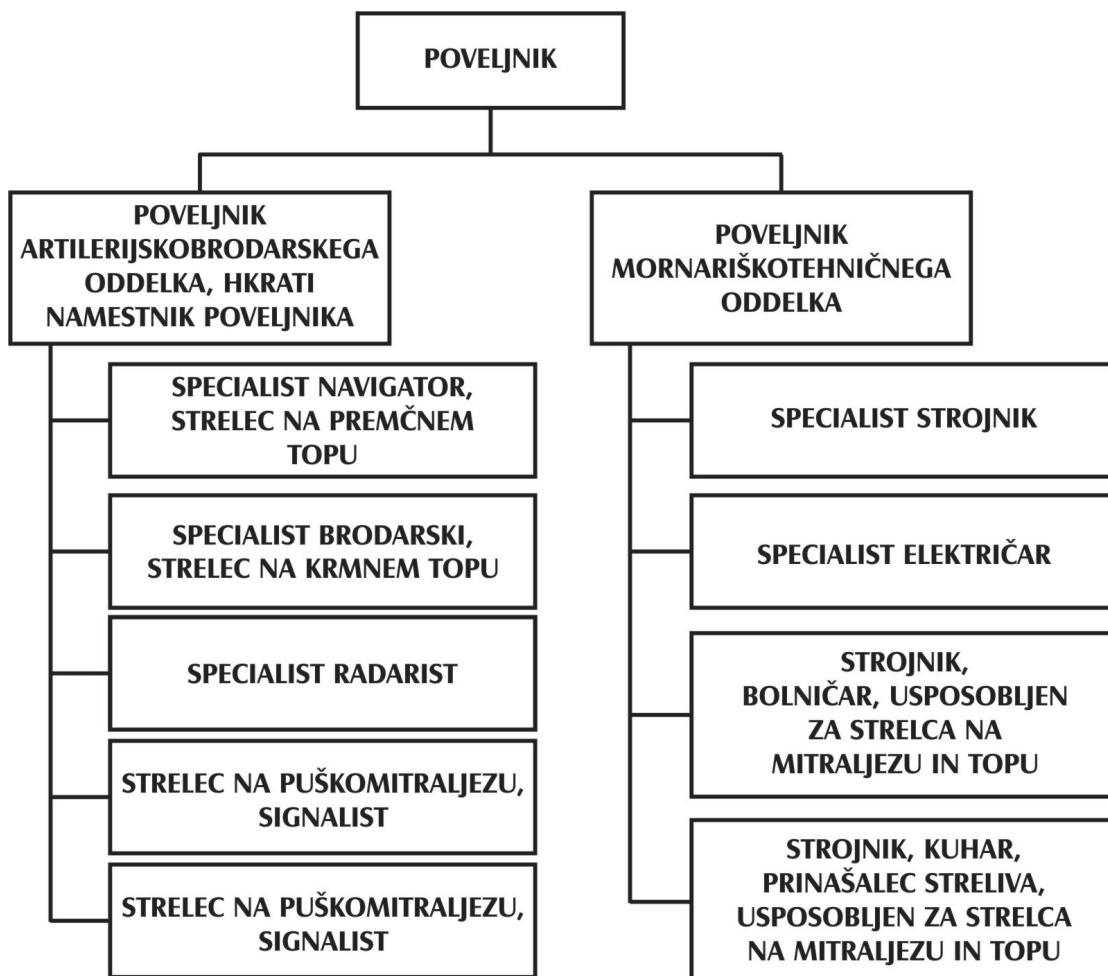
ZAP. ŠT.	FORMACIJSKI ČIN	D O L Ž N O S T	OZNAKA
1	porf.	POVELJNIK	P
2	pork.	POVELJNIK ARTILERIJSKOBRODARSKEGA ODDELKA, NAMESTNIK POVELJNIKA LADJE	A
3	švod. (vod.)	SPECIALIST NAVIGATOR, STRELEC NA PREMČNEM TOPU	A1
4	švod. (vod.)	SPECIALIST BRODARSKI, STRELEC NA KRMNEM TOPU	A2
5	vod.	SPECIALIST RADARIST	A3
6	pdes.	STRELEC NA PUŠKOMITRALJEZU, SIGNALIST	A4
7	pdes.	STRELEC NA PUŠKOMITRALJEZU, SIGNALIST	A5
8	porf. (pork.)	POVELJNIK MORNARIŠKOTEHNIČNEGA ODDELKA	S
9	švod. (vod.)	SPECIALIST STROJNIK	S1
10	švod. (vod.)	SPECIALIST ELEKTRIČAR	S2
11	pdes.	STROJNIK, BOLNIČAR	S3
12	pdes.	STROJNIK, PRINAŠALEC STRELIVA, KUHAR	S4

Opomba: formacijski čini v oklepaju pripadajo pripadnikom druge posadke.

A) NAMESTITEV POSADKE PO PROSTORIH

1. Organizacijsko-formacijska struktura posadke HPL

Posadka je razdeljena v dva oddelka: artilerijskobrodarski (ABO) in mornariškotehnični oddelek (MTO). Poveljnika obeh oddelkov sta častnika.

Posadka je celovito, enotno in izurjeno moštvo, ki opravlja vse določene in načrtovane naloge. Visok odstotek popolnjenosti s stalno sestavo omogoča vzdrževanje visoke stopnje bojne pripravljenosti ne glede na potek usposabljanja v Mornariškem divizionu.

Poleg prve se oblikuje še druga posadka, ki je deloma popolnjena s stalno sestavo, drugi člani pa se popolnjujejo s pripadniki prostovoljne pogodbene rezervne sestave (PPRS).

II 2.1 Poveljnik ladje (P) je odgovoren za stanje na patroljni ladji, strokovno usposobljenost posadke, navigacijsko-pomorsko varnost ladje in bojno pripravljenost. Poveljnik usposablja posadko in skrbi za red ter disciplino. Odgovoren je za načrtovanje in izvajanje usposabljanja, spremlja vsakodnevno življenje in delo posadke ter skrbi za primerne delovne in druge razmere.

Podrejen je poveljniku Odreda patroljnih ladij, v njegovi odsotnosti (mirnodobno stanje) pa poveljniku Mornariškega divizona.

Odgovoren je za varnost posadke pri opravljanju nalog.

II 2.2 Poveljnik ABO (A), ki je hkrati namestnik poveljnika ladje, je odgovoren za urejenost in pravilnost ladijskih dokumentov, opravljanje službe na ladji, usposabljanje, splošni red in disciplino, uporabo ter hranjenje orožja in streliva, za stanje orožja, streliva ter vseh naprav, ki so povezane z orožjem, pomorski videz ladje in splošne premike. Je nosilec usposabljanja skupine. V njej ima tri podčastnike in dva mornarja. Podrejen je poveljniku ladje (P) in ga v njegovi odsotnosti nadomešča.

II 2.3 Specialist navigator (A1) je podčastnik, usposobljen za vodenje navigacije, vzdrževanje in posodabljanje navigacijske dokumentacije ter pribora. V tranzitu ladje skozi mednarodne vode lahko po odločitvi poveljnika samostojno vodi navtično stražo, kadar se poveljnik odloči za triizmensko stražo. Hkrati je tudi strelec na premčnem topu in zadolžen za vzdrževanje topa, streliva in pribora. Podrejen je namestniku poveljnika (A).

II 2.4 Specialist brodarski (A2) je podčastnik, zadolžen za pomorski videz ladje, vzdrževanje krova, bokov in nadgradnje ter opreme za privez ladje. Hkrati je strelec na krmnem topu in zadolžen za vzdrževanje topa, streliva ter pribora. Podrejen je namestniku poveljnika (A).

II 2.5 Specialist radarist (A3) je podčastnik, zadolžen za vzdrževanje navigacijskih opazovalnih naprav in sredstev zvez, posodabljanje navtičnih publikacij in vodenje navigacije. Usposobljen je za strelca na mitraljezu in topu. Podrejen je namestniku poveljnika (A).

II 2.6 Strelec na mitraljezu, signalist (A4) je mornar, zadolžen za delo z orožjem, ki je na mostu. Usposobljen je za signalno službo. Dodatno je usposobljen za strelca na topu in vodenje navigacije. Podrejen je namestniku poveljnika (A).

II 2.7 Strelec na mitraljezu, signalist (A5) je mornar, zadolžen za delo z orožjem, ki je na mostu. Usposobljen je za signalno službo, dodatno pa še za strelca na topu in vodenje navigacije. Podrejen je namestniku poveljnika (A).

II 2.8 Poveljnik MTO (S) je častnik, odgovoren za tehniko na ladji in sisteme glavnih, pogonskih in pomožnih strojev ter generatorjev, sistem pitne vode, ventilacijo in klimatske naprave, pogon (Arneson), električni razvod ter hidravlični, drenažni in protipožarni sistem. Poleg tega skrbi za urejenost tehnične dokumentacije in nadzira porabo pogonskega goriva, maziva ter pitne vode. Skrbi za ladijsko skladišče na kopnem. Podrejen je poveljniku ladje (P).

II 2.9 Specialist strojnik (S1) je podčastnik, ki skrbi za vsa sredstva mornariškotehničnega oddelka, razen električnih naprav in razvoda. Usposobljen je za strelca na topu. Podrejen je poveljniku MTO (S).

II 2.10 Specialist električar (S2) je podčastnik, odgovoren za stanje električnega sistema na ladji, napajanje, izvore električne energije idr. Usposobljen je za krmarja in strelca na topu. V bojni organizaciji je prinašalec streliva in RKBO-izvidnik. Podrejen je poveljniku MTO (S).

II 2.11 Strojnik (S3) je mornar, skupaj s specialistom strojnikom (S1) in specialistom električarjem (S2) vzdržuje ladijske stroje in naprave. Usposobljen je za bolničarja in prinašalca streliva. Zadolžen je za delo z orožjem, ki je na mostu. Dodatno je usposobljen za strelca na mitraljezu in topu. Podrejen je poveljniku MTO (S).

II 2.12 Strojnik (S4) je mornar, skupaj s S1 in S2 vzdržuje ladijske stroje in naprave. Usposobljen je za kuharja in prinašalca streliva. Zadolžen je za delo z orožjem, ki je na mostu. Dodatno je usposobljen za strelca na mitraljezu in topu. Podrejen je poveljniku MTO (S).

B) REZERVNA POSADKA

V enoti je tudi rezervna posadka. Njeni člani se usposabljujejo skladno s tem navodilom. Poveljnik enote z načrti usposabljanja zagotovi ustrezen čas za usposabljanje rezervne posadke na ladji.

Rezervna posadka lahko zamenja posadko ladje v celoti ali pa se zamenjajo samo posamezni člani.

Zamenjavo določi poveljnik enote z Zapovedjo za plovbo.

C) POTAPLJAČI

Poveljnik ladje določi najmanj dva člana posadke, ki se usposobita za lahka potapljača. Pri tem se upoštevajo psihomotorične sposobnosti, zdravstveno stanje ter prostovoljnost. Usposabljata se v Odredu za podvodna delovanja. Po navadi se kandidati za potapljače izberejo med podčastniki na dolžnostih A1, A2, A3, S1 ali S2, lahko pa tudi med mornarji.

V miru potapljača skupaj z drugimi potapljači iz mornariške enote sodelujeta pri opravljanju podvodnih del na ladji in v pristanišču. Potapljačo se po pravilih, ki veljajo v Slovenski vojski. Oprema za potapljača se hrani skupaj z drugo potapljaško opremo Mornariškega divizionarja. V vojni potapljača opravljata preglede in nujne ukrepe na trupu ladje ali v pristanišču. Potapljaška oprema se hrani na ladji.

Pri potapljanju se strogo spoštujejo varstvena pravila, navedena v prilogi 5. Za vsak potop je treba imeti izpolnjeno ustrezno dokumentacijo, predvideno s prilogi, ki se hrani v knjigi povelj za plovbo.

III RAZPOREDI REDNE ORGANIZACIJE

1 RAZPORED ZA OSNOVNO VZDRŽEVANJE

OZN.	OPRAVLJA NALOGE – DOLŽNOST	MENJA
P	Poveljuje, nadzira in preverja ter sprejema poročila.	A
A	Organizira delo v artilerijskobrodarskem oddelku. Organizira vzdrževanje orožja, krova in bokov. Sodeluje z A1, A2 in A3. Poroča poveljniku (P).	A1
A1	Vzdržuje premčni del krova, premčni udarni prostor in palubo.	A2
A2	Vzdržuje krmni del krova, palubo in ladijski čoln.	A1
A3	Skupaj z A4 vzdržuje zaprti in odprti most.	A4
A4	Vzdržuje premčni nastanitveni prostor in osrednji prostor.	A5
A5	Vzdržuje kabine častnikov, prostor podčastnikov, hodnik med kabinami in sanitarni prostor pod odprtim mostom.	A4
S	Organizira in nadzira vzdrževanje v mornariškotehničnem oddelku. Poroča poveljniku (P).	S1
S1	Vzdržuje strojnico in krmni prostor.	S2
S2	Vzdržuje prostor glavne razvodne plošče in prostor nad glavnim hodnikom ter električne inštalacije.	S1
S3	Vzdržuje strojnico in krmni prostor.	S4
S4	Vzdržuje strojnico in krmni prostor.	S3

1.1 Navodilo za opravljanje osnovnega vzdrževanja

Na ladji se organizira vsakodnevno in tedensko osnovno vzdrževanje.

Splošni nadzor nad osnovnim vzdrževanjem ladje opravlja poveljnik ladje (P) oziroma njegov namestnik (A). Vsem drugim članom posadke se razdelijo dolžnosti nadzora in vzdrževanja tako, da so vključeni vsi sistemi, naprave in prostori na ladji.

Vsak dan, razen nedelje in praznikov, se na ladji organizira 45-minutno osnovno vzdrževanje po razvrstitvi za osnovno vzdrževanje. Poveljnik ladje skupaj s poveljnikoma oddelkov določi njegov obseg in način. Po končanem vzdrževanju, ki je navadno v jutranjih urah, izjemoma pa tudi v popoldanskih (če je bila na primer dopoldne ladja na plovbi), oba poveljnika oddelkov o opravljeni nalogi in stanju poročata poveljniku ladje.

Vsakodnevno osnovno vzdrževanje obsega:

- pometanje in pranje krova, nadgradnje ter notranjih prostorov;
- pranje bokov in krme;
- brisanje in sušenje orožja, ladijskega čolna in drugih naprav ter predmetov na krovu, odprtem mostu in jamboru;
- čiščenje posebnih kovin (medenine, nerjavečega jekla ipd.).

Vsakodnevno osnovno vzdrževanje se opravlja tudi na morju oziroma plovbi v primernem obsegu in obliki, o čemer odloča poveljnik ladje.

Tedensko osnovno vzdrževanje traja eno dopoldne (izjemoma popoldne). Organizira se tako, da se najprej opravi vzdrževanje posameznih prostorov in delov ter opreme, nato pa vsestransko vzdrževanje krova, nadgradnje, bokov, podvodja, pogonskih osi, hidravlike na oseh, ladijskih vijakov itn. Tedensko vzdrževanje obsega tudi zračenje posteljnine, preprog in ležišč, ščetkanje ter čiščenje podvodnega dela trupa (skladno z zmožnostmi posadke), barvanje odrgnjenih delov ladje, pospravljanje in vzdrževanje ladijskega skladišča na obali ter druga opravila.

Tedensko osnovno vzdrževanje se opravlja pod neposrednim nadzorom namestnika poveljnika, ki opravi tudi obhod ladje po opravljenem vzdrževanju. Občasno ga spremlja tudi poveljnik ladje.

Poveljnik lahko določi, da se v okviru vsakodnevnega osnovnega vzdrževanja opravijo pranje krova in bokov ali vzdrževanje dvojnega dna ter kaluž in tudi druga večja dela. Pri teh opravilih sodeluje potrebno število članov posadke, ki jih tudi določi, in sicer za pomoč strojnikom ter pomoč pri pranju krova, bokov itn.

Po vsaki plovbi poveljnik ladje določi obseg osnovnega vzdrževanja ladje, ki se opravi takoj.

2 RAZPORED ZA DAN TEHNIKE

OZN.	OPRAVLJA NALOGE – DOLŽNOST	MENJA
P	Poveljuje, nadzira in preverja ter sprejema poročila.	A
A	Organizira delo v artilerijskobrodarskem oddelku. Še posebej skrbno preveri sredstva zvez in notranjo ter bojno zvezo.	A1
A1	Pregleda premčni top, bobne streliva, zaboj za strelivo in stanje reševalne opreme. Sodeluje z A2.	A2
A2	Pregleda krmni top, bobne streliva, omare za strelivo in ladijsko ograjo. Preveri stanje vrvi in druge opreme za privez. Pregleda čoln in njegovo opremo, skupaj s S2 tudi sidrni vitel in dvigalo za čoln.	A1
A3	Skupaj z namestnikom poveljnika (A) preveri vse navigacijske instrumente, pribor, opremo, naprave za opazovanje (radar, žaromete idr.), navigacijske in signalne luči, ure ter sirene. Po potrebi sodeluje pri vzdrževanju orožja. Vzdržuje reševalno opremo in odprti most.	A
A4	Sodeluje z A2.	A5
A5	Dela z A1 na premcu, vzdržuje zastave in plamence.	A4
S	Organizira in vodi delo v mornariškotehničnem oddelku.	S1
S1	Pregleda glavni motor in pomožna motorja, črpalke, sisteme pitne in morske vode, protipožarni vod, krmarski stroj, izvenkrmni motor za ladijski čoln in klimatsko napravo.	S2

OZN.	OPRAVLJA NALOGE – DOLŽNOST	MENJA
S2	Pregleda generator, akumulator, elektrorazvodno ploščo (glavno stikalno ploščo), ladijsko električno mrežo, naprave z elektromotorji na krovu (vitel, dvigalo), avtomatsko drenažo ter vsa vrata in prehode v notranjost ladje.	S1
S3	Sodeluje s S2 in S3, po potrebi pomaga A1.	S4
S4	Sodeluje s S2 in S3, po potrebi pomaga A2.	S3

2.1 Navodilo za izvajanje dneva tehnike

Dan tehnike se na ladji organizira enkrat tedensko in se načrtuje v mesečnem načrtu dela. Običajno traja eno dopoldne. Izvaja se po organizacijskih celotah.

Vsi, ki sodelujejo pri dnevu tehnike, morajo:

- dobro poznati naprave in orožje na ladji ter pravila za njihovo uporabo;
- sporočiti in zapisati vsako odstopanje od predpisanega stanja ali delovanja naprave oziroma orožja;
- pravočasno predlagati dodatne ukrepe za zagotavljanje nemotenega delovanja (pomanjkanje sredstev za vzdrževanje, rezervni deli, orodje ipd.).

V dnevu tehnike se:

- razstavi, očisti, podmaže in sestavi vse ladijsko orožje do stopnje, ki jo dovoljujejo navodila. Enako velja za pehotno orožje. Pregledajo se skladiščenje streliva, bobni za strelivo, komplet rezervnih delov in pribora za orožje, namerilne naprave ter bojna zveza med orožji. Poleg tega se:
 - preveri delovanje vseh navigacijskih instrumentov in naprav, signalnih ter navigacijskih luči in opazovalnih naprav;
 - preveri delovanje krmarskega sistema in rezervnega načina;
 - preveri delovanje notranjih in zunanjih sredstev zvez;
 - preveri delovanje sidrne vitla in dvigala za ladijski čoln;
 - preveri stanje čolna;
 - preveri stanje zaščitne opreme;
 - preveri stanje reševalne opreme;
 - preverijo pogonska motorja in električna generatorja;
 - preverijo vse črpalke;
 - preverijo protipožarni vod in avtomatski sistem gašenja;
 - preverijo protipožarni aparati;
 - preveri sistem sladke in morske vode;
 - preveri sistem pogona (pogonska gred in propelerji);
 - preveri izvenkrmni motor za čoln;
 - preveri stanje kaluž, tankov goriva, maziva in vode;
 - preveri električni razvod;
 - preverijo akumulatorji;
 - preveri ladijska razsvetljava;
 - preveri delovanje opreme v kuhinji;
 - preveri delovanje video in avdiosistema v osrednjem prostoru;
 - preverita vsa druga ladijska tehnika in oprema.

Opravljeni pregledi in vzdrževalna dela se vpišejo v ladijski dnevnik, po potrebi pa še v ustrezne tehnične knjižice posameznih naprav.

Nekatere naprave in sredstva se skladno z navodili ne pregledujejo (na primer glavni stroji), če so delovali neposredno pred dnevom tehnike. V sklopu tega dneva se lahko načrtuje in opravi ladijska vaja, s katero se preverita skladnost in pravilnost delovanja tehnike.

3 RAZPREDI ZA VEZ IN PLOVBO

V razporedu za vez in plovbo so vključeni tudi postopki za:

- pripravo ladje za izplutje in pospravljanje po vplutju (**P**),
- vse vrste veza: četverovez (**4**), bočni (**V**), sidranje (**S**) in vez na bojo (**B**),
- vkrcanje in izkrcanje tovora in ljudi (**K**),
- reševanje človeka, padlega v morje.

3.1 Razpored za pripravo ladje za plovbo

OZN.	OPRAVLJA NALOGE – DOLŽNOST	MENJA
P	Poveljuje, nadzira in preverja ter sprejema poročila. S posadko opravi predpisane priprave. Po sprejemu poročila o pripravljenosti ladje za izplutje opravi nadzorni obhod ladje.	A
A	P: Organizira delo v artilerijskobrodarskem oddelku. Pripravi vso potrebno dokumentacijo za plovbo (zapoved za plovbo, načrt dela itn.). Sprejme poročila in pregleda premec, krmo ter podkrovje. Najpozneje 10 minut pred načrtovanim izplutjem skupaj s poveljnikom MTO (S) poroča poveljniku ladje (P) o pripravljenosti za plovbo. K: Skupaj s poveljnikom MTO (S) izdelava načrt razmestitve tovora oziroma ljudi ter jih razporeja pri vkrcavanju. Skupaj z A1 razdeli rešilne jopiče ali seznanjeni vkrcane, kje so shranjeni. Skupaj z A1 in A2 pritrdi tovor. Po končanem vkrcanju preveri vkrcani tovor in ljudi ter poroča poveljniku ladje (P).	A1
A1	P: Pripravi orožje na premcu (odkrivanje, preverjanje morskega veza ipd.) ter premčni vez (sname podvojitve veza, pripravi in preveri odbojnice, preveri morski vez sidra). 4: Pri četverovezu pripravi desno vrv. S: Pri vezu »sidro« pripravi sidrni vitel za delo. Pri usidrani ladji pripravi sidrno vrv in sidro za dvigovanje. K: Pomaža namestniku poveljnika (A) pri vkrcanju tovora in ljudi ter mu poroča.	A5, A3
A2	P: Pripravi orožje na krmi (odkrivanje, preverjanje morskega veza ipd.). Pregleda morsko vez splavov za reševanje. Pripravi krmni vez (sname podvojitve veza, pripravi in preveri odbojnice). 4: Pri četverovezu pripravi desno krmno vrv. K: Pomaža namestniku poveljnika (A) pri vkrcanju tovora in ljudi ter mu poroča.	A4

OZN.	OPRAVLJA NALOGE – DOLŽNOST	MENJA
A3	Skupaj z namestnikom poveljnika (A) pripravi zaprti most za izplutje (radijske naprave, žiroskopski kompas, GPS, globinomer, ECDIS, navigacijske karte in pribor, opazovalne naprave, radar in druge instrumente v zaprtem mostu). Preveri navigacijske in opazovalne instrumente na odprtem mostu. Izpolnjuje ladijsko dokumentacijo (ladijsko beležko, radijski dnevnik), ki se vodi med pripravo. Preveri zvezo s poveljstvom.	A
A4	P: Pripravi obe kabini častnikov, prostor za podčastnike ter sanitarni prostor (preveri vrata omar in delovanje ventilov kalužnega voda ter pritrdi vse predmete v prostoru). Pripravi odprti most, in sicer zastavo, ustrezne signalne zastave in plamenice ter preveri žaromete, sirene in signalni žaromet. Pripravi orožje na odprtem mostu na obeh bokih (ne vedno, samo po ukazu). Preveri morski vez dvigala za čoln, skupaj s S1 pa še delovanje dvigala. Preveri opremljenost in namestitev čolna ter prostore pod odprtim mostom.	A5, S3
A4	Skupaj z A5 pospravi ladijsko brv, z A2 pa sodeluje pri privezu na krmi. 4: Pri četverovezu pripravi krmno levo vrv.	S1, S4
A5	P: Pripravi premčni in osrednji prostor, in sicer preveri vrata omar in delovanje ventilov kalužnega voda ter pritrdi vse predmete v prostoru. Sname (spusti) premčno kopje in pospravi zastavo, če je treba.	A4
A5	Skupaj z A4 pospravi ladijsko brv. Sodeluje z A1 na premčnem vezu. 4: Pripravi levo vrv pri četverovezu. S: Pomaga A1 pri pripravi usidrane ladje.	A3, S3
S	P: Organizira delo, nadzoruje pripravo ter zagon glavnih in pomožnih strojev ter drugih naprav. K: Skupaj s pomočnikom poveljnika (A) načrtuje, razmešča in nadzira vkrcanje tovora in ljudi. Poroča poveljniku (P).	S1
S1	P: Pripravlja glavne in pomožne stroje ter druge naprave, pripravi generator za delo. Preveri gorivo, maziva in vodo ter daljinsko upravljanje strojev.	S2
S2	P: Zagotovi razvod električne energije po ladji. Izključi napajanje z električno energijo s kopnega. Preveri odprtost ventilov kalužnih črpalk na boku ladje, delovanje krmarskega stroja in vertikalni nagib ladijskih vijakov. Poroča poveljniku MTO (S).	S1
S3	P: Sodeluje s S1 pri pripravi strojnice. Po zagonu strojev se pridruži A1 na premčnem vezu.	S4
S4	P: Sodeluje s S2 pri pripravi strojnice. Po zagonu strojev se pridruži A2 na krmnem vezu.	S3

3.1.1 Navodilo za pripravo ladje za plovbo

Plovba se načrtuje s tedenskim načrtom dela in usposabljanja, ki ga pripravi poveljnik ladje na podlagi mesečnega načrta dela enote. Priprava ladje za plovbo se začne s sprejemom zapovedi za plovbo in konča s poročanjem namestnika poveljnika in poveljnika MTO poveljniku ladje o pripravljenosti ladje za plovbo, navadno najpozneje 10 minut pred načrtovano uro izplutja.

Poveljstvo enote izda zapoved za plovbo najmanj 24 ur pred izplutjem. Poveljnik ladje jo prouči in na njeni podlagi skupaj z namestnikom izdelava potrebne dokumente za plovbo.

Poveljnik ladje je odgovoren za organizacijo in izvedbo priprave za plovbo. Ta obsega:

- navigacijsko,
- materialno-tehnično,
- taktično pripravo.

Sestavni del **navigacijske priprave** je priprava potrebnih dokumentov in načrtov plovbe na kartah. Pregledajo se nova navigacijska opozorila in obvestila, seznanjeni se z meteorološko napovedjo. Določijo se morebitne spremembe v sestavi straž. V elektronska sredstva se vnesejo navigacijski in taktični podatki ter podatki za zveze.

Materialno-tehnična priprava obsega pripravo tehničnih sredstev in opreme, oskrbo s hrano, vodo, gorivom in mazivom ter drugim potrošnim materialom. Po presoji poveljnika MTO se preveri delovanje posameznih naprav. Odpravijo se tehnične pomanjkljivosti in okvare.

Taktična priprava obsega:

- seznanitev posadke z nalogami na plovbi,
- varnostno pripravo posadke,
- seznanitev posadke z morebitnimi spremembami pri opravljanju dolžnosti,
- seznanitev posadke z drugimi dejavniki, ki so pomembni pri opravljanju naloge (po odločitvi poveljnika).

Taktična priprava se opravi v postroju neposredno pred izplutjem.

Glede na vrsto naprav in tehnike se posamezne naprave (žiroskopski kompas, pogonski motorji, gretje, električni generator, optoelektronska opazovalna naprava) pravočasno preverijo in vključijo.

Neposredna priprava za plovbo se navadno začne 30 minut pred izplutjem s poveljem (signalom) »**Pripravi ladjo za plovbo**«. Če poveljnik presodi, da je za pripravo potrebno več časa (priprava za »težko« morje, zmanjšano število članov posadke itn.), ustrezno ukrepa.

Posadka najprej pripravi podkrovje, nato krov in odprti most.

Svoja delovna mesta pripravi po razporedu za pripravo ladje za izplutje. Ne glede na vrsto naloge in hidronavigacijske ter meteorološke razmere, v katerih bo potekala plovba, se priprava opravi enako, in sicer:

- oprema in predmeti v vseh prostorih in na krovu morajo biti pritrjeni z morskim vezom ter zavarovani pred sunki in nagibi;
- vsa vrata in prehodi, ki so predvideni za zapiranje, morajo biti zaprti (prehodi med vodotesnimi prostori, vhodi s krova v podkrovje in zaprti most ter vrata skladiščnih prostorov pod zaprtim mostom);
- dvojna dna morajo biti zaprta, razen pri posebnih plovbah po opravljenem popravilu;
- morebitni tovor na ladji mora biti ustrezno zavarovan in pritrjen;
- potniki, ki se prevažajo, morajo biti primerno nameščeni, opremljeni in seznanjeni s postopki za zapuščanje ladje, sredstvi za reševanje in varnostnimi ukrepi na plovbi.

Priprava se konča, ko namestnik poveljnika in poveljnik MTO obvestita poveljnika ladje, da je ladja pripravljena za plovbo, in ko ta opravi obhod.

3.2 Razpored za izplutje ladje

OZN.	OPRAVLJA NALOGE – DOLŽNOST	MENJA
P	S, B, V, 4: Poveljuje, nadzira in izpluje (upravlja krmilo in stroje).	A
A	S, B, V, 4: Njegovo mesto je v zaprtem mostu, vzdržuje zvezo, zapisuje podatke.	A3
A1	V: Dela s premčno vrvjo. Pospravi vrvi in odbojnike na premcu ter jih pričvrsti. Preveri premčni udarni prostor in ga zapre. 4: Pri četverovezu dela z desno vrvjo na premcu. S, B: Ko je sidro pri sidranju na površini, ga pripravi in učvrsti na palubi. Zloži sidrno vrv. Enaki postopki so za vez na bojo. Poroča namestniku poveljnika (A).	A5, A3
A2	V: Dela s krmno vrvjo. Pospravi vrvi in odbojnike na krmi ter jih učvrsti. Preveri krmne vhode (strojnico, krmni prostor). 4: Pri četverovezu dela z desno vrvjo na krmi. S, B: Pri sidranju ali vezu na bojo po potrebi pomaga A1 in pospravi krmno vrv. Poroča namestniku poveljnika (A).	A4, S2
A3	V: Sodeluje z A1 na premčnem vezu. Dela z brzdo. 4: Pri četverovezu dela z levo vrvjo na premcu.	A5, S3
A4	V: Dviguje in spušča zastavo in krmno kopje. Sodeluje z A2 pri pospravljanju krmnega veza. Po potrebi signalizira in prenaša sporočila. 4: Pri četverovezu dela z levo vrvjo na krmi.	S1, S4
A4	S: Dviga in spušča dnevni signal za sidranje.	S3, A3
A5	V, 4: Sodeluje z A1 na premčnem vezu. Dela z odbojniki. S, B: Pri dvigovanju sidra pomaga A1, pospravi sidrno bojo.	S3
S	S, B, V, 4: Njegovo mesto je v strojnici ali zaprtem mostu. Opravlja splošni nadzor nad delovanjem strojev.	S1
S1	S, B, V, 4: Njegovo mesto je v strojnici. Ukazuje mu poveljnik MTO (S).	S2
S2	B, V, 4: Njegovo mesto je na krmi. Pomaga pri krmnem vezu. Spusti in dvigne zastavo na glavnem jamboru.	S1
S3	S, B, V, 4: Pomaga A1 pri pospravljanju premčnega veza.	S4
S4	S, B, V, 4: Pomaga A2 pri pospravljanju krmnega veza. 4: Pri četverovezu spusti zastavo in pospravi krmno kopje.	S3, S1

3.2.1 Navodilo ua izplutje

Izplutje se začne s signalom »Na vez« in konča s poročanjem namestnika poveljnika in poveljnika MTO poveljniku ladje o stanju na ladji po pospravljanju veza s signalom »Prosto« in pozivom straži krova: »Prva (ali druga) straža na mesta«.

Na znak (signal) »**Na vez**« posadka zavzame svoja mesta. Posadka, ki je na premcu in krmi (A1, A2, A3, A4, A5, S2, S3, S4), se postroji na svojem vezu v položaju »Na mestu prosto«. A4 dvigne ustrezne zastavice in plamenice.

Zaženetata se pogonska motorja in generator. Poveljnik MTO poroča poveljniku ladje o brezhibnosti delovanja pogonskih motorjev (po notranji zvezi ali osebno) in o preklopu upravljanja motorjev iz strojnice na odprti oziroma zaprti most.

Poveljnik poveljuje (signal) posadki »**Prosto – na mesta**«. Posadka se ravna po razvrstitvi za izplutje in skladno z ukazi za snemanje premčne in krmne vrvi ali za dvig sidra ter snemanje vrvi z boje.

Ko posamezna skupina na premcu ali krmi sname vrvi in dvigne odbojnice, se vrne na svoje mesto v postroju v položaj »**Na mestu odmor**«. V ogroženosti takoj pospravi vez in pripravi ladjo za plovbo.

Potniki na ladji so nameščeni tako, da ne ovirajo dela posadke pri izplutju.

Ko ladja zapluje in poveljnik prejme poročilo svojega namestnika, da signal »**Prosto**«. Posadka pospravi vez in pripravi ladjo za plovbo.

Poveljnik z manevrom (kurz in hitrost) po izplutju omogoči posadki varno pripravo ladje za plovbo.

Poveljnik običajno poveljuje z zvočnimi signali, le izjemoma z glasom.

3.3 Razpored za plovbo

I. STRAŽA	DOLŽNOST	II. STRAŽA
P	Poveljuje posadki. Je odgovoren za plovbo, spoštovanje predpisov in določil o plovbi. Njegovo mesto je na odprtem mostu.	A
A3	Je odgovoren za vodenje navigacije, zapisovanje podatkov, vzdrževanje zvez in delovanje opazovalnih ter drugih elektronskih naprav. Njegovo mesto je v zaprtem mostu.	A1
S1	Odgovoren je za delovanje tehnike na ladji, predvsem glavnih strojev, pomožnih strojev in naprav ter električnega razvoda. Njegovo mesto je v strojnici ali zaprtem mostu.	S
S2	Krmari ladjo in upravlja pogonska motorja ter trim vijakov. Dela po ukazu častnika straže krova. Njegovo mesto je na odprtem mostu.	A2

I. STRAŽA	DOLŽNOST	II. STRAŽA
A4	Opazuje morsko površino, obalo in zračni prostor. Častnik straže krova lahko posebej določi opazovanje posameznih predelov, objektov ipd. Uporablja optične naprave. O vsakem opaženem objektu obvesti častnika straže krova. Dviguje in spušča signale (zastavice in plamence). Ima pregled nad dogajanjem na krmnem in premčnem delu ladje. Ob padcu člana posadke v morje mu v vodo vrže rešilni pas, ki je na mostu.	A5 (S3)
S4	Pomaga pomočniku častnika krovne službe na zaprtem mostu. Zapisuje podatke in opravlja druga dela po ukazu.	S3

Ob odsotnosti A5 in S4 ob mirnodobni popolnitvi s stalno sestavo prevzame naloge opazovalca v drugi izmeni S3, pomočnik častnika krovne službe pa samostojno opravlja delo na zaprtem mostu. Če je treba, mu pri tem pomaga tudi S ali S1.

Med tranzitom ladje v mednarodnih vodah poveljnik ladje zaradi razbremenitve posadke lahko organizira stražo v treh izmenah, če okoliščine to dovoljujejo (majhna gostota prometa, ugodne hidrometeorološke razmere in jasen taktični položaj). Naloge častnika straže v tretji izmeni prevzame A1. Razpored druge posadke določi poveljnik.

Straža – nazivi

I. STRAŽA	DOLŽNOST (nazivi)	II. STRAŽA
P	ČASTNIK STRAŽE KROVA	A
A3	POMOČNIK ČASTNIKA STRAŽE KROVA	A1
S1	ČASTNIK STROJA	S
S2	KRMAR	A2
A4	OPAZOVALEC, SIGNALIST	A5
S4	KURIR	S3

3.3.1 Navodilo za plovbo

Plovba traja od snetja zadnje vezi z obalo (bojo) oziroma od takrat, ko sidro ne leži več na dnu, do prve vrvi, ki drži ladjo za obalo, oziroma do takrat, ko sidro obleži na dnu. Posadka je razporejena po razporedu za plovbo (ali po drugih razporedih, ki so predvideni v sklopu plovbe, kot na primer pripravljenosti 1 in 2, spuščanje čolna itn.), od poziva straži na svoja mesta do povelja »**Pripravi ladjo za vplutje – vez (vrsta)**«.

Ladja je pripravljena za plovbo takrat, ko sta krov in ladja v celoti pripravljena. Medtem ko se notranjost ladje, razen pri sidranju, pripravi že v pripravah na izplutje, se krov pripravi takoj po tem. Priprava obsega pospravljanje vrvi, odbojnikov, za to predvidene košare in prostorov.

Oprema mora biti zložena tako, da ne ovira gibanja posadke po krovu oziroma prehodih mimo nadgradnje in da zagotavlja uporabo vseh sredstev. Ladijski čoln mora biti prazen, odbojniki zavezani na določenih mestih, dodatna oprema pravilno nameščena in pritrjena.

Posadka je razdeljena v dve straži. Straža traja štiri ure. Starešine in mornarji straže takoj po izplutju zavzamejo svoja mesta po pozivu. Službo vedno začne straža, ki je bila v prejšnji vožnji pred vplutjem prosta oziroma na počitku. Straže trajajo:

- od 08.00 do 12.00,
- od 12.00 do 16.00,
- od 16.00 do 20.00,
- od 20.00 do 24.00,
- od 00.00 do 04.00,
- od 04.00 do 08.00.

Zamenjava straže se začne 10 minut pred njenim iztekom in poteka takole:

- vsi pripadniki straže se po prihodu na stražo javijo častniku straže krova po dovoljenje za zamenjavo;
- častnik straže krova pri predaji službe drugemu častniku tega seznanjen s trenutnim stanjem na ladji, kurzom, hitrostjo, veljavnimi ukazi, posebnimi opaznanji, stanjem na morskem površini, zvezami itn.;
- pomočnik častnika straže krova se po odobritvi zamenja na zaprtem mostu. Primopredaja obsega seznanitev z delovanjem elektronskih navigacijskih naprav, vodenjem navigacije, stanjem na senzorjih (objekti, globine, hitrosti, kurzi itn.) ter drugimi pomembnimi podatki za vodenje navigacije in opazovanje;
- starešina, ki opravlja splošni nadzor stroja in tehnike, se zamenja v strojnici in na zaprtem mostu. Primopredaja obsega seznanitev s stanjem strojev, tehnike, goriva in maziva, delovanjem pomožnih strojev ter naprav, upravljanjem strojev itn.;
- krmar se zamenja na odprtem oziroma zaprtem mostu po odobritvi. Pri tem se izmeni sporočijo podatki o kurzu, hitrosti in vodljivosti ladje;
- opazovalec se zamenja na odprtem mostu po odobritvi. Izmeni sporoči podatke o vidljivosti in objektih, ki so vidni, ter posebna povelja za opazovanje in uporabo tehničnih sredstev;
- kurir se zamenja na odprtem mostu pri častniku krovne službe. Svojemu nasledniku sporoči posebna povelja in podatke o stanju.

Poveljnik ladje določi čas zamenjave straže tako, da so enakomerno obremenjeni vsi člani posadke in da se z opravljanjem te službe usposabljata obe izmeni enakomerno. Po potrebi lahko posamezno stražo okrepi z moštvo iz druge straže, ki je prosta, pri tem pa je pozoren na enakomerno obremenjenost članov posadke.

Med plovbo je najstrožje prepovedano premikanje po premčnem ali krmnem delu krova brez povelja. Vsi premiki na ladji razen v podkrovju se opravijo izključno z vednostjo in odobritvijo častnika straže krova. Kadar se opravljajo posebne vaje (naglo obračanje, zaustavljanje ipd.), častnik straže krova o tem pravočasno obvesti posadko. Ob uporabi radarja in optoelektronske opazovalne naprave je prepovedano gibanje po jamboru.

Vse plovbe se opravljajo skladno z mednarodno veljavnimi predpisi o plovbi in dodatnimi predpisi za plovbo v obalnem morju ter skladno z navodili za uporabo posameznih naprav, instrumentov in strojev.

Poveljnik ladje je odgovoren za pravilnost vseh postopkov in plovbo.

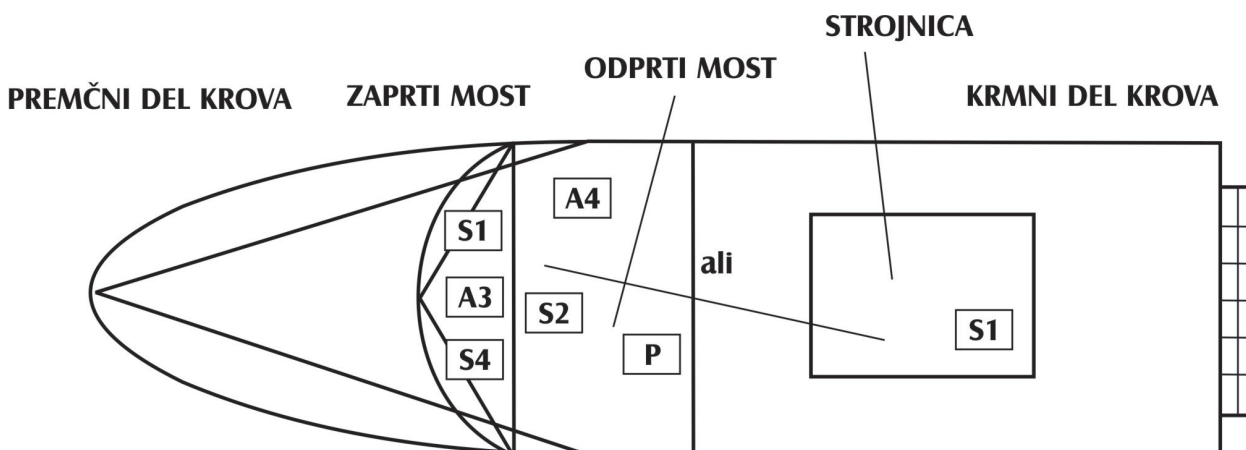
Posadka je vključno od priprave do vplutja opremljena s predpisano zaščitno opremo.

Naprave in orožje so navadno med plovbo nepokriti, razen če poveljnik ladje ne določi drugače zaradi meteoroloških in drugih razmer.

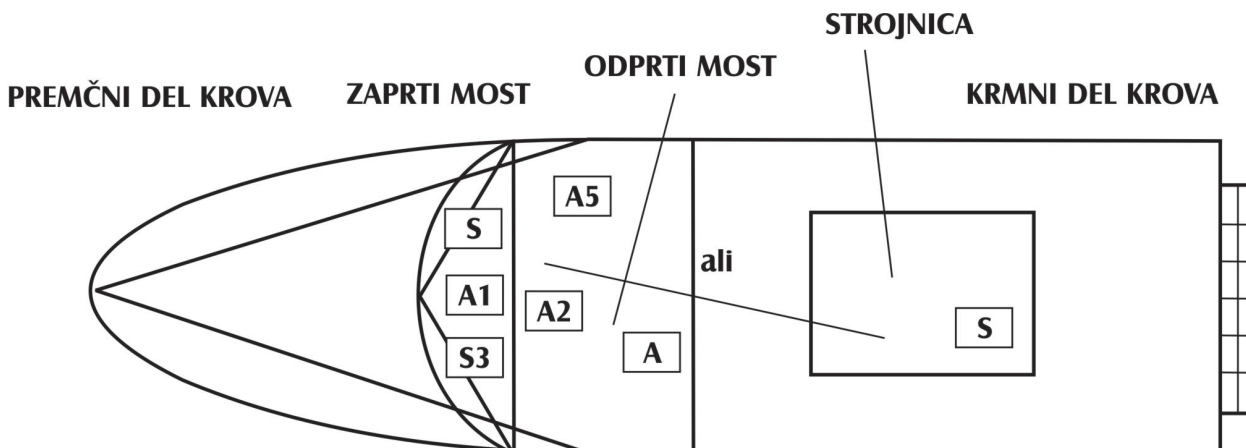
Poveljnik ladje je ne glede na svojo stražo vedno na mostu, in sicer:

- ob slabih hidrometeoroloških ali meteoroloških razmerah,
- med plovbo v zahtevnem navigacijskem območju,
- pri vplutju in izplutju,
- ko se opravljajo razporedi bojne organizacije,
- v vseh drugih primerih, ko presodi, da je njegova prisotnost potrebna.

RAZPORED POSADKE MED PLOVBO (I. straža)

RAZPORED POSADKE MED PLOVBO (II. straža)

3.3.2 Navodilo za reševanje človeka iz morja

Še posebej pomembna je varnost posadke in vkrcanih ljudi med plovbo. Glede na taktično-tehnične značilnosti ladje je nevarno vsako nenadzorovano premikanje po palubi brez varnostne opreme.

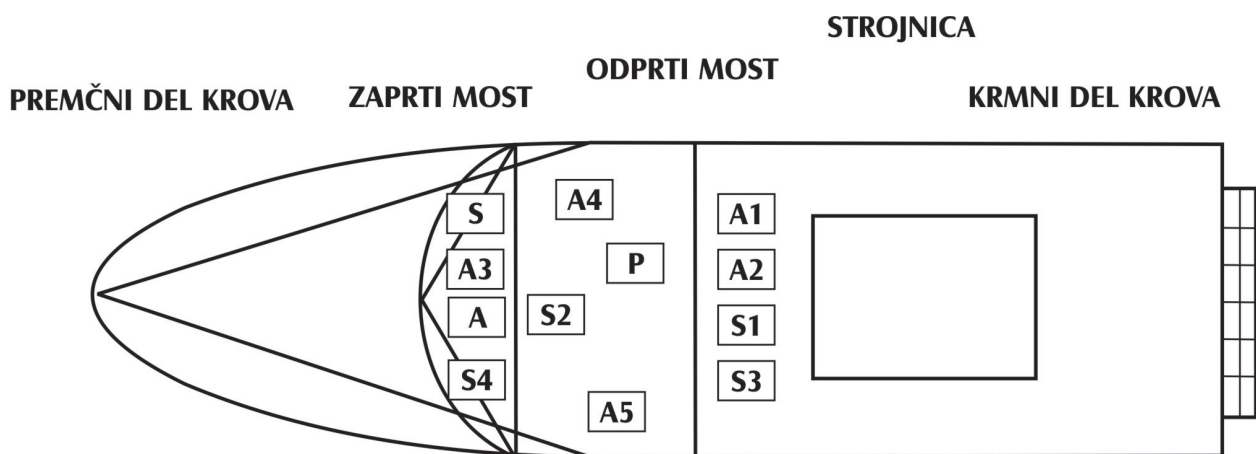
Postopki ob padcu človeka z ladje v morje:

- obvesti se častnik straže krova: »Človek v morju desno (levo)!«;
- krmilo se obrne do konca v tisto stran, s katere je človek padel v morje. Delovanje motorjev je odvisno od postopka, ki ga izbere častnik straže krova (glejte prilogo 4);
- istočasno častnik straže krova alarmira posadko s signalom: »Človek v morju!«;
- istočasno pomočnik častnika straže krova v zaprtem mostu pritisne na gumb MOB (Man over board) – Človek v morju – vloga elektronske karte;
- istočasno opazovalec v službi takoj vrže pas za reševanje z lučjo ali dimno napravo zaradi označevanja položaja človeka v morju;
- opazovalec takoj začne spremljati odvrženi pas (človeka v morju) z daljnogledom in reflektorjem ter ga poskuša ves čas zadrževati v vidnem polju;
- častnik straže krova po notranji zvezi sporoči: »Človek v morju, desno (levo)!«. Sporočilo ponovi;
- poveljnik se na podlagi stanja oziroma informacij odloči in izda povelje: »Rešujemo z ladjo!« ali »Rešujemo z ladijskim čolnom!«;
- posadka takoj zavzame mesta, predvidena v prikazu razporeda za reševanje človeka, padlega v morje, kar pomeni, da se straža, ki ni bila na dolžnosti, vključi v službo;
- dodatni opazovalec podnevi dvigne signalno zastavico Oscar (»O«), ki je predpisana z Allied Maritime Tactical Instructions and Procedures – MTP-1, vol. 1), ponoči oziroma v miru pa vključi dve rdeči luči na jamboru ali izstrelji eno belo signalno raketo;
- poveljnik po potrebi poleg sistema MOB, ki je že sprožen, ukaže posadki v zaprtem mostu, naj spremlja človeka v morju z vsemi mogočimi napravami (dnevno-nočna opazovalna naprava MSIS, radar);
- obvestijo se druge ladje oziroma nadrejeni častnik (poveljstvo);
- začne se izbrana metoda reševanja, po potrebi se pripravi ladijski čoln;
- bolničar pripravi prvo pomoč. Pomočnik častnika straže krova zapiše vse podatke o dogodku.

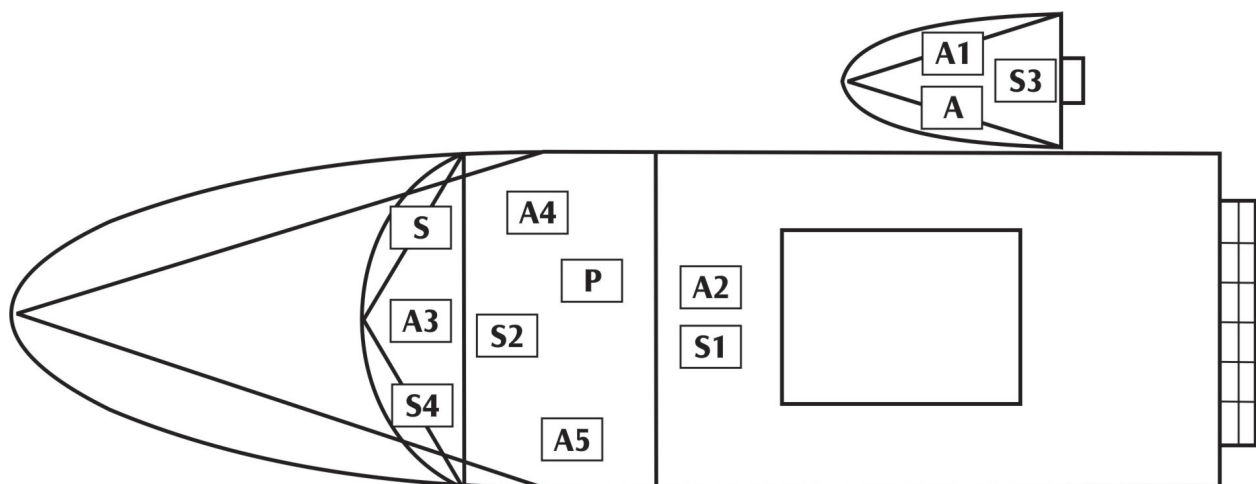
Reševanje se lahko opravi na dva načina: z ladijskim manevrom ali ladijskim čolnom (priloga 3). Častnik palubne straže oziroma poveljnik ladje določi način reševanja, pri tem pa presodi manevrski prostor, meteorološke razmere idr.

Če se človek v morju rešuje s čolnom (glejte prikaz razporeda), poveljnik čolna takoj, ko pride do ponesrečenca, po zvezi poroča o stanju ponesrečenca ter ga v najkrajšem mogočem času prepelje na ladjo. Častnik straže krova poroča o stanju v nadrejeno poveljstvo.

**PRIKAZ RAZPOREDA ZA REŠEVANJE ČLOVEKA, PADLEGA V MORJE, Z LADJO
(razpored za plovbo se spremeni v razpored za reševanje)**

**PRIKAZ RAZPOREDA ZA REŠEVANJE ČLOVEKA, PADLEGA V MORJE, Z LADIJSKIM ČOLNOM
(razpored za plovbo se spremeni v razpored za reševanje)**

3.4 Razpored za vplutje ladje

OZN.	OPRAVLJA NALOGE – DOLŽNOST	MENJA
P	S, B, V, 4: Poveljuje, nadzira in vpluje (upravlja krmilo in stroje).	A
A	S, B, V, 4: Njegovo mesto je v zaprtem mostu, vzdržuje zvezo in zapisuje podatke. Pri sidranju sporoča globino sidranja in podatke o stanju sidra. K: Pri izkrcanju tovora in ljudi skupaj z A1 in A2 nadzira postopke. Poroča poveljniku (P).	A3
A1	S, B: Pripravi premčno vrv in metalo. Dela z vrvjo, jo učvrsti (če je potreben vitel, mu pomaga A3). Postavi dvojne vrvi, uredi odbojnice in pospravi premec (zapre udarni prostor, zloži vrvi ipd.). 4: Pri četverovezu dela z desno vrvjo na premcu. S: Pri sidranju pripravi sidro in sidrno vrv ter spusti sidro. K: Pomaga namestniku poveljnika (A) pri izkrcanju tovora in ljudi ter mu poroča o končanem delu.	A5, A3
A2	B, V, 4: Pripravi krmno vrv in metalo. Dela z vrvjo, jo učvrsti ter postavi dvojne vrvi. Uredi odbojnice in pospravi krmno (zloži vrvi ipd.). S : Po potrebi sodeluje z A1 in poroča o stanju sidra. K : Pomaga namestniku poveljnika (A) pri izkrcanju ljudi in tovora. 4 : Pri četverovezu dela z desno vrvjo na krmu. Poroča namestniku poveljnika (A) o končanem delu.	A4, S2
A3	V: Sodeluje pri vezu na premcu. Pripravi brzdo. 4: Pri četverovezu dela z levo vrvjo.	A5, S3
A4	V: Dvigne zastavo in krmno kopje. Sodeluje z A2 pri pospravljanju krmnega veza (vrvi in odbojniki). Postavlja ladijsko brv. 4: Pri četverovezu dela z levo vrvjo na krmu.	S1, S4
A4	S: Dviga signale.	S3, A3
A5	S, B, V, 4: Sodeluje z A1 na premčnem vezu. Pomaga pripraviti odbojnice ter jih namesti na predvidena mesta. Skupaj z A4 postavlja ladijsko brv. S, B: Pomaga pri pripravi sidra in pranju. Pripravi sidrno bojo in dela s čolnarskim kavljem (tudi pri vezu na bojo).	S3, A4
S	S, B, V, 4: Njegovo mesto je v strojnici ali zaprtem mostu. Opravlja splošni nadzor nad delovanjem strojev. K: Skupaj z namestnikom poveljnika (A) organizira in nadzira izkrcavanje tovora in ljudi.	S1
S1	S, B, V, 4: Njegovo mesto je v strojnici in izvaja ukaze poveljnika MTO (S). Izključi pogonske motorje in električne generatorje ter pospravi strojnico.	S2
S2	B, V, 4: Njegovo mesto je na krmu in pomaga pri vezu – dela z odbojniki. Spusti zastavo z glavnega jambora. Po vplutju zagotovi napajanje električne energije s kopnega.	S1
S3	Sodeluje z A1 na premčnem vezu. Po končanem vezu se pridruži S1.	S4
S4	Sodeluje z A2 na krmnem vezu. Po končanem vezu se pridruži S2.	S3, S1

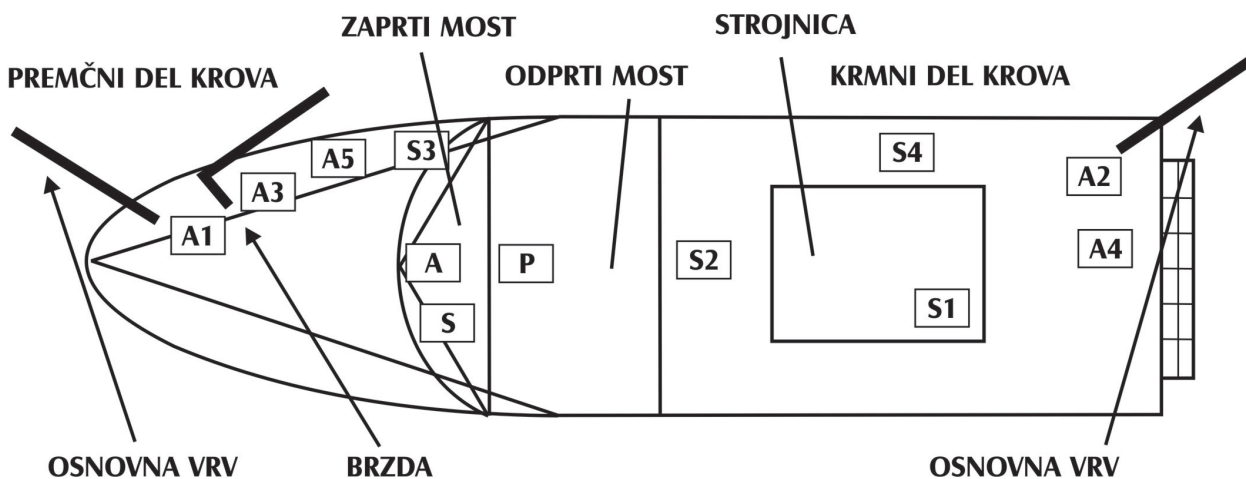
3.4.1 Navodilo za vplutje

Razpored za vplutje se začne s poveljem: »**Pripravi ladjo za vplutje – vez desno**« (ali vez levo, vez četverovez, vez sidro, vez boja). Povelje se izda s signalom, vrsta veza pa z glasom.

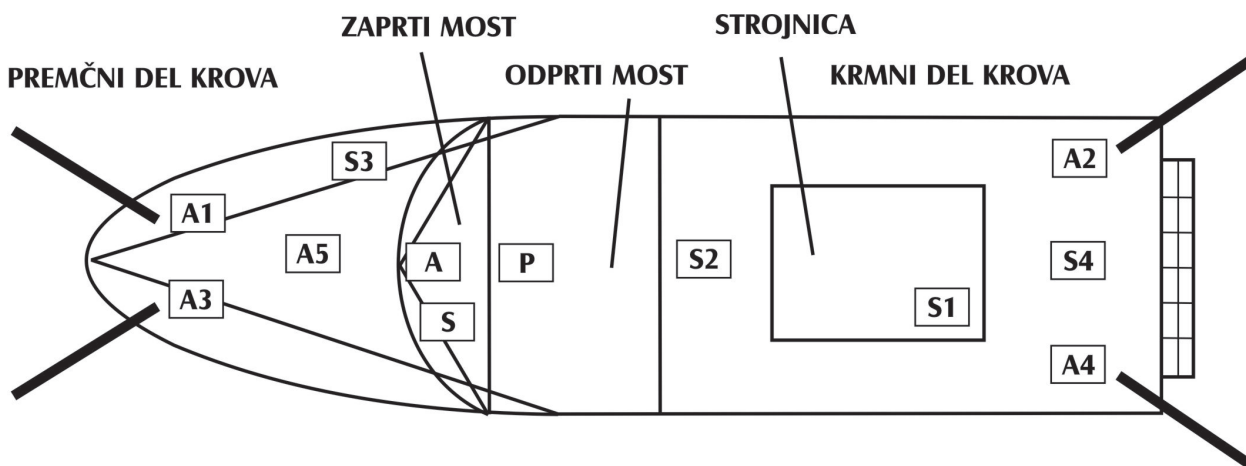
Poveljnik ladje obvesti posadko o vplutju pravočasno, tako da ima ta dovolj časa za pripravo ladje.

Posadka ravna po razporedu za vplutje. Poveljnik ladje omogoči posadki varno pripravo veza (hitrost, smer plovbe itn.). Po poročanju namestnika poveljnika in poveljnika MTO o pripravljenosti ladje in posadke za vplutje, poveljnik ladje poveljuje s signalom »**Na vez**« in začne manever. Posadka na krovu stoji v zboru v položaju »**Na mestu prosto**«. Neposredno pred obalo (mestom sidranja, bojo), poveljnik poveljuje s signalom »**Prosto – na mesta**«. Posadka zavzame svoja mesta po razporedu in poveljnik pristane. Posadki signalizira trenutek, ko je treba namestiti vrvi in brzdo oziroma trenutek uporabe metala. Ko je ladja varno privezana (usidrana), posadka začne urejati in pripravljati ladjo za bivanje v vezu (dvojne vrvi, bokobrani, ladijska brv, napajanje s kopnega itn.). Po končanem urejanju namestnik poveljnika in poveljnik MTO poročata o stanju na ladji, poveljnik pa prek njiju poveljuje posadki prosto.

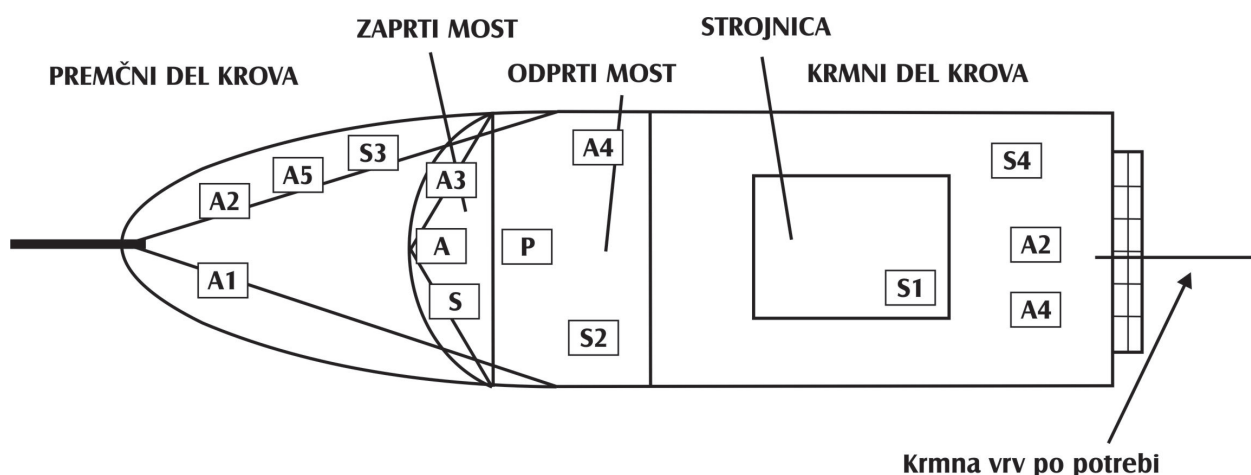
RAZPORED POSADKE PRI IZPLUTJU (VPLUTJU) – VEZ DESNO (enako tudi za VEZ LEVO)

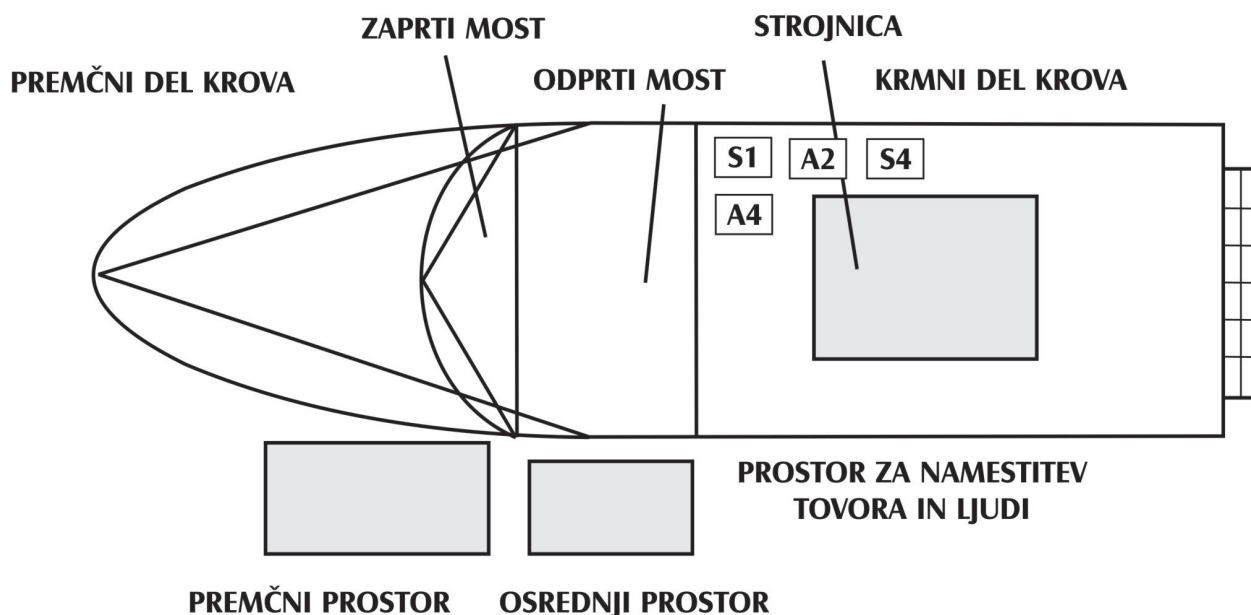
RAZPORED POSADKE PRI IZPLUTJU (VPLUTJU) – VEZ ČETVEROVEZ

RAZPORED POSADKE PRI VPLUTJU (IZPLUTJU) – VEZ SIDRO, BOJA

RAZPORED POSADKE PRI NATOVARJANJU (RAZTOVARJANJU) TOVORA IN VKRCAVANJU (IZKRCAVANJU) LJUDI

3.5 Razpored za dvigovanje in spuščanje čolna

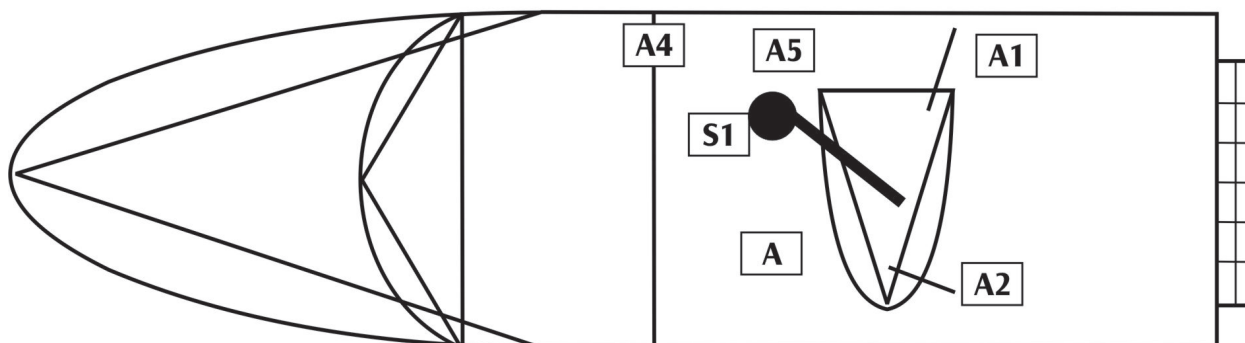
OZN.	OPRAVLJA NALOGE – DOLŽNOST	MENJA
P	Poveljuje in nadzira (na plovbi upravlja krmilo in stroje).	A
A	Nadzoruje delo in organizira spuščanje oziroma dvigovanje čolna.	A1
A1	Pri spuščanju oziroma dvigovanju čolna dela z njegovo krmno vrvjo. Pomaga A2. Ko je čoln v vodi, ga upravlja, priveže na odrejeno mesto ipd. (razen v razporedu za nadzor morske površine in obale). Kadar se čoln spušča ali dviga v razporedu za nadzor morske površine in obale, se prvi spusti vanj in ga pripravi za prevoz skupine. Kadar se čoln dviguje, v njem pritrdi vrv za dvigovanje, sname zastavo in ga pripravi za dvig.	A5, S3

OZN.	OPRAVLJA NALOGE - DOLŽNOST	MENJA
A2	Preveri pritrditev jeklene vrvi dvigala na čoln. Sprosti morski vez čolna in preveri njegovo opremljenost. Pri spuščanju oziroma dvigu čolna dela s premčno vrvo. Ko je čoln na palubi, ga pritrdi in pospravi.	A4
A4	Pripravi vrvo lestev.	A5
A5	Skupaj s S1 pripravi dvigalo čolna.	S3
S1	Pred spuščanjem preveri izvenkrmni motor in tank za gorivo. Upravlja dvigalo čolna.	S2

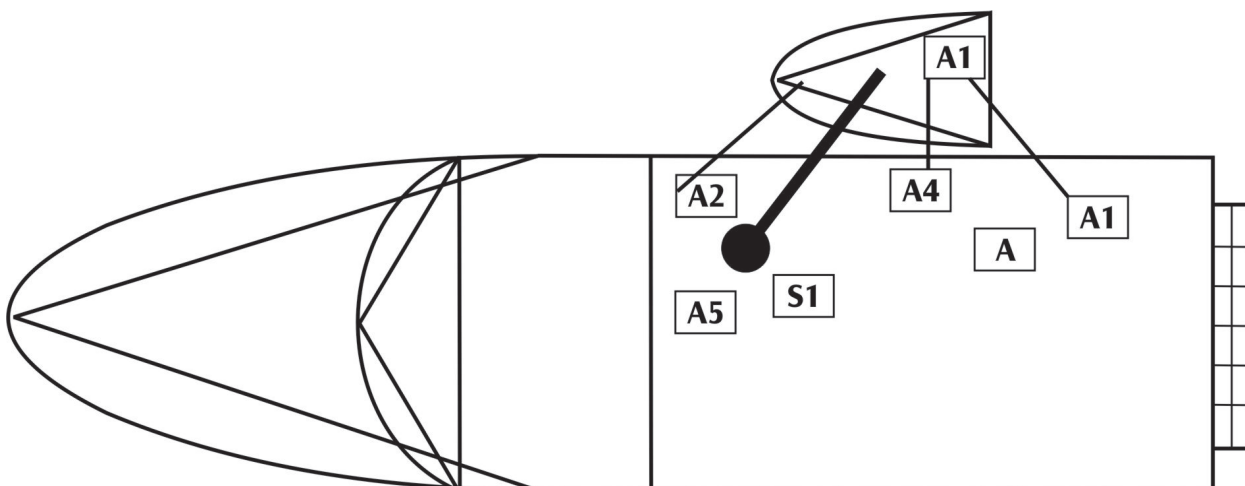
OPOMBA: Vsi drugi člani posadke so med plovbo na svojih delovnih mestih in opravljajo predpisane naloge. Po potrebi poveljnik ladje odredi dodatno moštvo za dvigovanje oziroma spuščanje čolna.

**RAZPORED POSADKE PRI SPUŠČANJU LADIJSKEGA ČOLNA
(na vožnji ali privezu; prikazana samo skupina za spuščanje čolna)**

KRMNI DEL KROVA

**RAZPORED POSADKE PRI DVIGOVANJU LADIJSKEGA ČOLNA
(na vožnji ali privezu; prikazana samo skupina za dvigovanje čolna)**

4 RAZPORED ZA ZAPUŠČANJE LADJE

OZN.	OPRAVLJA NALOGE – DOLŽNOST	MENJA	SE REŠUJE
P	Ukaže zapustitev ladje in po potrebi, na primer v vojni, dodatno uničenje opreme in naprav ter ladijskih dokumentov.	A	splav
A	Obvesti nadrejeno poveljstvo o zapuščanju ladje, poskrbi za ladijske dokumente in elektronske naprave, v vojni pa tudi za prenosne radijske naprave, ki so v zaprtem mostu.	A1	čoln
A1	Po ukazu poškoduje orožje na premcu. Sodeluje pri spuščanju čolna.	A5	čoln
A2	Po ukazu poškoduje orožje na krmi. Osvobodi splava za reševanje na krmi in ju spusti v vodo. Sodeluje pri spuščanju čolna.	A4	splav
A3	Prinese ladijske dokumente in elektronske naprave.	S3	splav
A4	Rešilne obročje z mosta vrže v morje. Osvobodi splava za reševanje na krmi in ju spusti v vodo. Z mosta prinese mitraljeza, pripravi signalna sredstva (rakete, EPIRB) ter prinaša strelivo.	A5	splav
A5	Prinaša odeje in hrano ter pehotno oborožitev. Spušča čoln.	S3	čoln
S	Po ukazu poškoduje opremo in naprave.	S1	splav
S1	Spušča čoln.	S4	splav
S2	Sodeluje z A3 pri odnašanju elektronskih naprav.	S3	splav
S3	Prinese prvo pomoč. Prinaša pehotno oborožitev in strelivo.	S4	čoln
S4	Prinaša odeje in hrano, sodeluje pri spuščanju splavov ter prinaša strelivo.	S3	splav

4.1 Navodilo za zapuščanje ladje

Zapuščanje ladje ukaže poveljnik ladje, ko presodi, da je ni več mogoče rešiti in da bi z vztrajanjem na njej ogrozil varnost posadke.

V miru se posadka rešuje organizirano, s seboj pa skladno z možnostmi nosi prvo pomoč, prenosna sredstva zvez in ladijske dokumente. Če je ladijski čoln poškodovan in neuporaben, se vsi rešujejo s splavi.

Če je dovolj časa, poveljnik ukaže, da s seboj odnesejo tudi druge dokumente, ki so pomembni za posadko in enoto.

Ko posadka zapušča ladjo v vojni, s seboj skladno z možnostmi nosi osebno oborožitev in strelivo, zaščitna sredstva ter drugo, kar se lahko uporabi na kopnem.

Čoln vleče splava proti najbližji obali.

Poleg ladijskega čolna, ki je lahko tudi reševalni čoln, in dveh pnevmatskih splavov se na ladji uporablja še naslednja reševalna oprema: obroči za reševanje, rešilni jopiči, delovni rešilni samonapihljivi jopiči, radarski odbojnik, EPIRB boja, osebni oddajniki – označevalci osebe, padle v morje, sredstva za signalizacijo (signalne rakete s padalom in ročne bakle) ter dve prenosni pomorski VHF radijski postaji (skladno z GMDSS).

5 RAZPORED ZA NATOVARJANJE IN RAZTOVARJANJE GORIVA, MAZIVA IN STRELIVA

OZN.	OPRAVLJA NALOGE – DOLŽNOST	MENJA
P	Ukaže in določi čas opravljanja dejavnosti.	A
A	Organizira opravljanje dejavnosti in neposredno nadzoruje natovarjanje streliva in minskoeksplozivnih sredstev (MES).	A1
A1	Zlaga strelivo in MES na predvidena mesta na ladji.	A4
A2	Zlaga strelivo in MES na predvidena mesta na ladji.	A5
A3	Zlaga strelivo in MES na predvidena mesta na ladji.	
A4	Dvigne ustrezni signal. Prenaša strelivo in MES na ladjo.	A5
A5	Prenaša strelivo in MES na ladjo. Pri natovarjanju goriva in maziva pomaga S1.	A4
S	Organizira protipožarno zaščito in natovarjanje goriva ter maziva.	S1
S1	Pripravi protipožarni vod pri natovarjanju streliva in MES. Pri natovarjanju goriva in maziva pripravi tanke za sprejem tovora. Upravlja ventile.	S2
S2	Pripravi protipožarni aparat v prostoru, kjer so shranjeni strelivo in MES. Če je to na krovu, aparat ni potreben. Pri natovarjanju goriva in maziva sondira tanke in nadzira količino vkrcanega goriva.	S1
S3	Pri natovarjanju streliva in MES je pripravljen na ročniku protipožarnega voda. Pri natovarjanju goriva in maziva dela s priklopno cevjo na krovu.	S4
S4	Prenaša strelivo in MES na ladjo. Pri natovarjanju goriva in maziva pomaga S1.	S3

5.1 Navodilo za natovarjanje in raztovarjanje goriva, maziva in streliva

Ladja se oskrbuje s strelivom, minskoeksplozivnimi sredstvi, gorivom in mazivom skladno z mesečnim načrtom dela ter po potrebi.

V vseh razmerah se na ladji in v njeni bližini strogo spoštujejo varnostni ukrepi, tako da se možnost nesreče zmanjša na minimum.

Pred začetkom natovarjanja oziroma raztovarjanja se na ladji dvigne ustrezni znak »B« (Bravo), ki označuje nevarnost. Zagotovijo se protipožarni ukrepi.

Pri natovarjanju streliva in minskoeksplozivnih sredstev se pot, po kateri se tovor prenaša,

zavaruje in pregleda tako, da ni nevarnosti padcev ali zdrsov. Če je višina med krovom ladje in obalo previsoka za normalen prehod, se postavi ladijska brv ali organizirata dve skupini, ki prenašata tovor po obali in krovu ladje.

Pri natovarjanju goriva in maziva se ugotovi količina, ki jo je treba natovoriti. Ko se ladja pripravi, se natovarjanje začne. Nenehno se nadzirajo sonde, da ne pride do izlitja goriva ali maziva. Če se po krovu izlije gorivo, ga je treba s formacijskimi sredstvi takoj odstraniti. Če pride do izlitja v morje, je treba omejiti širjenje s postavitvijo varovalne zavese in čim prej obvestiti nadrejeno poveljstvo o ekološki nesreči.

Pri opravljanju navedenih del se spoštujejo tudi vsi predpisi, ki veljajo v Slovenski vojski za prevoz in hranjenje nevarnih snovi, streliva in minskoeksplozivnih sredstev.

Med navedenimi deli sta strogo prepovedana kajenje in uporaba odprtega plamena.

6 RAZPORED ZA BOJ PROTI POŽARU IN VDORU VODE

Na ladji se za boj proti požaru in vdoru vode ter za odpravljanje poškodb ustanovi posebna skupina, in sicer skupina za bojno odpornost ladje (BOL). Organizira se po potrebi, ko na ladji pride do požara, vdora vode ali drugih poškodb, ki so posledica boja ali nesreče in vplivajo na bojno sposobnost ladje. Skupina deluje v bojnih razporedih oziroma bojnih razmerah, vendar je tudi v redni organizaciji način organiziranosti bojevanja proti požaru in vdoru vode enak. Poleg navedenih nalog skupina pomaga bolničarju pri oskrbi poškodovanih oziroma ranjenih.

Skupina za bojno odpornost ladje se organizira iz kateregakoli razporeda redne ali bojne organizacije. Sestavljajo jo:

- A, vodja skupine,
- S, namestnik vodje,
- S1,
- S2,
- A4,
- A5,
- S3,
- S4.

Delovanje skupine za bojno odpornost ladje

- Poveljnik oziroma častnik straže krova s signalom in pozivom po notranji zvezi sporoči posadki vzrok aktiviranja skupine za bojno odpornost ladje: »Požar v ... (mesto požara)!« ali »Vdor vode v... (mesto vdora)!« ali »Ranjenec v/na ... (kraj, kjer je)!« ali »Okvara ... (naziv sistema, pri katerem je prišlo do okvare, na primer krmilo) v/na ... (kraj okvare, na primer krmni udarni prostor)!«.
- Glede na nalogo, ki jo skupina dobi, se v dejavnost vključi določeno število članov skupine. Za ranjenca je dovolj, če se vključijo namestnik poveljnika kot vodja, S1 kot bolničar in A4 ter A5 za nošenje ranjenca. Število članov skupine, ki sodelujejo v konkretnih okoliščinah, določi namestnik poveljnika. Ne glede na njihovo število pa se vedno pripravi celotno

moštvo skupine. Vsi se zberejo na kraju dogodka (nesreče), kjer namestnik poveljnika izda konkretne ukaze. Člani skupine, ki niso potrebni, se vrnejo na svoja delovna mesta.

- Ko je naloga opravljena, namestnik poveljnika poroča poveljniku ladje o stanju, ta izda signal: »Konec alarma«, člani skupine pa se vrnejo na svoje dolžnosti.

Boj proti vdoru vode obsega:

- izvajanje preventivnih ukrepov (zapiranje prehodov, loput, vrat, avtomatskega vklopa električnih črpalk ipd.);
- aktiviranje vseh možnih črpalk v ogroženem prostoru, po potrebi tudi prenosne električne ali dizelske črpalke;
- določitev mesta vdora vode in ugotovitev obsega poškodbe;
- odločitev namestnika poveljnika in poveljnika MTO o načinu popravila poškodbe, priporočilo poveljnika o načinu vožnje (zaustavljanje ladje, zmanjšanje hitrosti ipd.);
- ravnanje s formacijskimi ali neformacijskimi sredstvi za boj proti vdoru vode po navodilu.

Formacijska sredstva so vsa sredstva, ki so na ladji namenjena boju proti vdoru vode, in sicer leseni čepi različnih velikosti, deske, podloge, ponjave ipd. **Neformacijska sredstva** so vsa priročna sredstva, s katerimi si lahko pomagamo v boju proti vdoru vode.

Boj proti požaru obsega:

- izvajanje vseh predpisanih preventivnih ukrepov, in sicer hranjenje vnetljivih snovi, maziv in goriva ter vključen avtomatski protipožarni sistem v strojnici;
- skupina za bojno odpornost ladje na kraj požara pride opremljena s prenosnimi aparati (A4, A5), ki so razmeščeni v vseh prostorih. Z mosta se sproži avtomatsko gašenje tam, kjer je to mogoče (S), klimatska naprava in ventilacija se samodejno izključita, izključi se elektrika na kraju požara (S2), A4 in A5 zapreta lopute oddušnikov, S3 po ukazu daljinsko izključi dotok goriva.
- zaženejo se črpalke za vodo (S1), po potrebi in odločitvi namestnika poveljnika in poveljnika MTO se namesti gasilska cev z razpršilno šobo (S3);
- hitrost ladje in drugo delo na njej se prilagodita nastalim razmeram;
- z vodo se hladijo sosednji prostori, pregrade, vrata in krov (po potrebi). Iz sosednjih prostorov (krova) se po odločitvi namestnika poveljnika in poveljnika MTO evakuirajo strelivo in minskoeksplozivna sredstva ter druge vnetljive snovi;
- gasi se skladno s pravili za boj proti požaru in vrsto požara ter sredstvi, ki so na voljo;
- ko se požar pogasi, se v prostore po odločitvi namestnika poveljnika in poveljnika MTO pošlje opremljen protipožarni izvidnik. Potem se začne sanirati kraj požara;
- o stanju se poroča poveljniku.

Formacijska sredstva na ladji so prenosni protipožarni aparati, avtomatski sistem Halon 1301 (strojnica in krmni udarni prostor), električne črpalke in razvod vode po ladji s priključki za cev z ročnikom ter zaščitna obleka in izolacijski dihalni aparat.

Vrata v prostor, za katerega se predpostavlja, da je požar v njem pogašen, je treba previdno odpreti, saj obstaja možnost, da ob vstopu zraka v prostor ogenj ponovno izbruhne ali pride do nenadne eksplozije.

Prva pomoč obsega:

- pomoč bolničarja ponesrečencu oziroma ranjencu;
- če je ranjenec na neprimernem kraju, ga skupina za bojno odpornost ladje prenese v osrednji prostor ali na krmni del krova oziroma na drugo primerno mesto, kjer ga oskrbijo;
- poveljniku poročajo o njegovem stanju.

Odpravljanje okvar obsega:

- pomoč skupine za bojno odpornost ladje, ki poškodbe oziroma okvare odpravi skladno z možnostmi. Pri tem namestnik poveljnika in poveljnik MTO predlagata poveljniku ladje najboljšo mogočo rešitev.

Zaradi pomoči v takih in drugačnih primerih (požar, voda) ima skupina za bojno odpornost ladje vedno pripravljeno torbo z najpotrebnejšim orodjem. Pri odpravljanju okvar in poškodb gre predvsem za delovanje v bojni organizaciji. Najpogostejši primeri so okvara krmila ter poškodbe v mostu in na njem ter jamboru zaradi zadetkov.

IV RAZPREDI BOJNE ORGANIZACIJE

1 RAZPORED ZA BOJ IN BOJNO PRIPRAVLJENOST

OZN.	OPRAVLJA NALOGE – DOLŽNOST	MENJA
P	Ukaže pripravo ladje za boj in nadzira potek priprav. Skupaj z namestnikom poveljnika (A) in poveljnikom MTO (S) prouči stanje in odloča o ukrepih.	A
A	Organizira dejavnosti. Je poveljnik skupine za bojno odpornost ladje.	S
A	Vzpostavi in preveri ladijsko notranjo zvezo z orožji.	A3
A1	Pripravi ladijski top za uporabo (zvezo, strelivo, namerilne naprave) in poroča o pripravljenosti. Ko je ladja privezana, po potrebi in ukazu pripravi premec za izplutje po razvrstitvi za izplutje. Po potrebi in ukazu pripravi tudi dodatne bobne streliva.	A5, A3
A2	Pripravi ladijski top za uporabo (zvezo, strelivo, namerilne naprave) in poroča o pripravljenosti. Kadar je ladja privezana, po potrebi in ukazu pripravi krmo za izplutje po razvrstitvi za izplutje. Po potrebi in ukazu pripravi tudi dodatne bobne streliva.	A4, S2
A3	Pripravlja navigacijsko opremo in opazovalne naprave na rezervnem poveljniškem mestu. Zapisuje podatke v bojni dnevnik.	A
A4	Pripravi desni mitraljez in strelivo. Po potrebi in ukazu sodeluje v razvrstitvi za izplutje oziroma vplutje.	S3, A3
A5	Pripravi levi mitraljez in strelivo. Po potrebi in ukazu sodeluje v razvrstitvi za izplutje oziroma vplutje.	S3, A3
S	Organizira in nadzira pripravo bojne postaje 4 (BP4). Če je ladja na plovbi, je njegovo mesto na rezervnem poveljniškem mestu (RPM).	S1
S1	Pripravlja bojno postajo 4 (BP4). Če je ladja na plovbi, je njegovo mesto na bojni postaji (BP).	S2
S2	Če je ladja na plovbi, je krmar ali opazovalec, drugače pripravlja svojo bojno postajo (BP). Skladno z ukazi je prinašalec streliva.	
S3	Njegovo mesto je v zaprtem mostu. Pripravljeno ima torbo prve pomoči. Skladno z ukazi je lahko bolničar ali prinašalec streliva.	S4, S1
S4	Njegovo mesto je na odprtem mostu. Je opazovalec in prinašalec streliva.	

1.1 Navodilo za boj in bojno pripravljenost

1. Priprava ladje za boj in plovbo se opravi na znak oziroma povelje »**Bojni alarm!**«. Če je ladja privezana, povelje vedno pomeni tudi pripravo za izplutje.

Ob tem povelju (signalu) posadka ravna skladno s predvidenimi razporedi. Navadno ladja vedno izpluje popolnoma pripravljena za boj. Kadar mora nenadno izpluti, se priprava za boj opravi med plovbo, vedno pa mora biti temeljita in dosledna. Na bojnih postajah in

poveljniških mestih se morajo opraviti vsa dela, ki omogočajo popolno bojno pripravljenost za izpolnitev naloge.

Priprava ladje za boj, plovbo in pripravljenost obsega:

- predpriprave,
- končno pripravo.

2. V predpripravi mora posadka hitre patroljne ladje z deli, ki so načrtovana z razporedom, omogočiti ladji, da čim hitreje izpluje iz veza, ladijsko orožje, mehanizme in naprave pa pripravi tako, da so po kratki končni pripravi sposobni za takojšnjo uporabo. Opravijo se naslednja dela:

- pripravi se ladja za izplutje po razporedu za izplutje;
- pripravijo se sredstva za bojno odpornost ladje;
- opravi se predpriprava orožja (preverjanje pomikanja v vodoravni in navpični smeri);
- pripravijo in preverijo se druge naprave, ugotovi se njihova brezhibnost;
- pripravi se strelivo na bojnih postajah, napolnijo se vse nabojnice (bobni), pripravita se rezervna oprema in pribor (ROP);
- pripravijo in preverijo se sredstva za osebno in skupinsko zaščito ter varnost, opravijo se vsa druga nujna dela po presoji poveljnika ladje.

3. Končna priprava hitre patroljne ladje za boj, plovbo in pripravljenost se opravi na orožju in drugih napravah neposredno po izplutju in pred uporabo. Navadno po izplutju, ki se izvede z ukazom »Bojni alarm!«, posadka brez posebnega povelja takoj zavzame bojne postaje in poveljniška mesta, opravi končno pripravo in se pripravi za boj. Po končani pripravi vse bojne postaje in rezervno poveljniško mesto po interni zvezi poročajo poveljniku o pripravljenosti za delovanje.

4. Signal »Bojni alarm!« je hkrati tudi povelje za »**Pripravljenost 1!**« (z glasom: pripravljenost ena). Pripravljenost 1 pomeni, da je vsa posadka razporejena po bojnih postajah in poveljniških mestih ter pripravljena za boj. Pripravljenost 1 traja, dokler poveljnik ladje ne presodi, da je neposredna nevarnost minila.

Pripravljenost 1 se uporablja tudi pri bojnem streljanju z ladijskim orožjem.

Ta najvišja oblika bojne pripravljenosti hitre patroljne ladje zahteva od posadke izjemne napore, zato poveljnik ladje pravočasno in po potrebi ukaže manjšo stopnjo bojne pripravljenosti, da bi bila posadka v odločilnih trenutkih v dobrem psihofizičnem stanju.

5. Ko poveljnik odloči, da je neposredna nevarnost minila, ukaže posadki prehod na »**Pripravljenost 2!**« (z glasom: pripravljenost dve). Pripravljenost 2 se lahko izvaja na plovbi in kadar je ladja privezana. Ukaz se da po notranjem sistemu zvez, in sicer: »**Pripravljenost 2 – prva (ali druga) izmena, krma (ali premec)!**«.

V pripravljenosti 2 je posadka razdeljena v dve izmeni.

I. IZMENA	DOLŽNOST	II. IZMENA
P	Njegovo mesto je na osnovnem poveljniškem mestu (OPM). Poveljuje.	A
S1	Opravlja splošni nadzor tehnike na rezervnem poveljniškem mestu (RPM) ali bojni postaji 4 (BP4).	S
A3	Njegovo mesto je na RPM.	A1
A4	Njegovo mesto je na BP1 ali BP2 (po odločitvi poveljnika).	A5
S2	Krmari. Ko je ladja privezana, je opazovalec.	A2
S4	Njegovo mesto je na krovu, je opazovalec.	S3

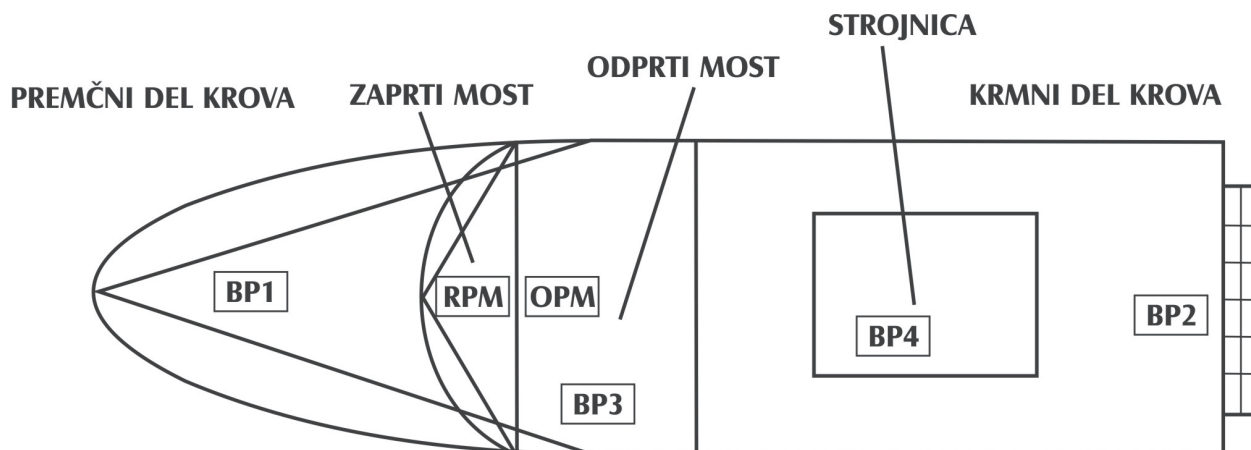
Pripravljenosti 1 oziroma bojnemu alarmu vedno sledi pripravljenost 2. Poveljnik ladje določi, katera od dveh bojnih postaj (BP1 ali BP2) bo dežurna.

Iz pripravljenosti 2 se posadka prerazporedi v višjo stopnjo bojne pripravljenosti (pripravljenost 1) s signalom »**Bojni alarm!**«. V tem primeru vse bojne postaje, ki niso bile dejavne ali oskrbljene z moštvom, o ponovni popolni pripravljenosti za delovanje poročajo poveljniku.

Del posadke, ki ni dejaven v pripravljenosti 2, počiva. Navadno izmene trajajo štiri ure, poveljnik pa se lahko odloči drugače.

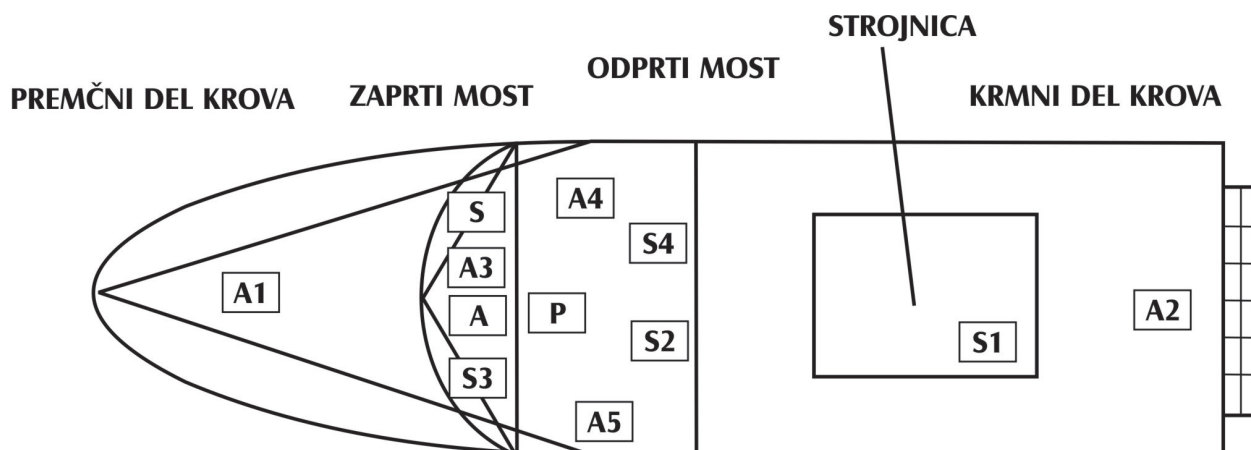
Ko se poveljnik odloči za prekinitev alarma, izda povelje (signal) »Konec alarma!«. Na ta signal posadka v obratnem vrstnem redu pospravi bojne postaje in poveljniško mesto. Ko na posamezni bojni postaji ali poveljniškem mestu končajo delo, o tem poročajo poveljniku ladje po interni zvezi. Sledi signal »Prosto!«. Posadka odide in se razporedi po redni organizaciji.

1.2 Bojne postaje in poveljniška mesta

- BP1** - premčni top
- BP2** - krmni top
- BP3** - dva mitraljeza na odprtem mostu
- BP4** - prostor pogonskih motorjev (strojnica)
- OPM** - osnovno poveljniško mesto
- RPM** - rezervno poveljniško mesto

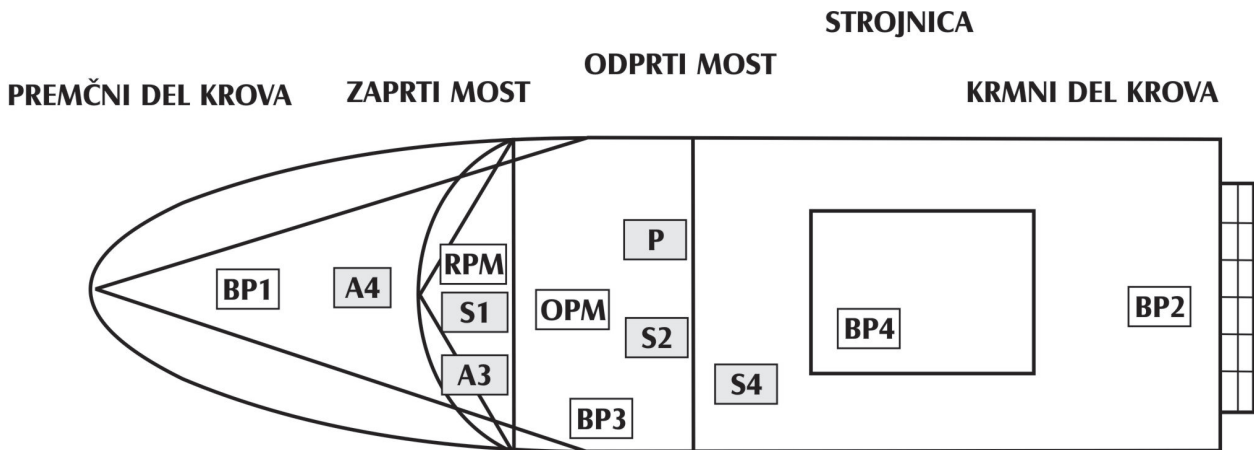
1.3 Razpored posadke na bojnih postajah in poveljniških mestih (pripravljenost 1)

1.4 Razpored posadke na bojnih postajah in poveljniških mestih (pripravljenost 2)

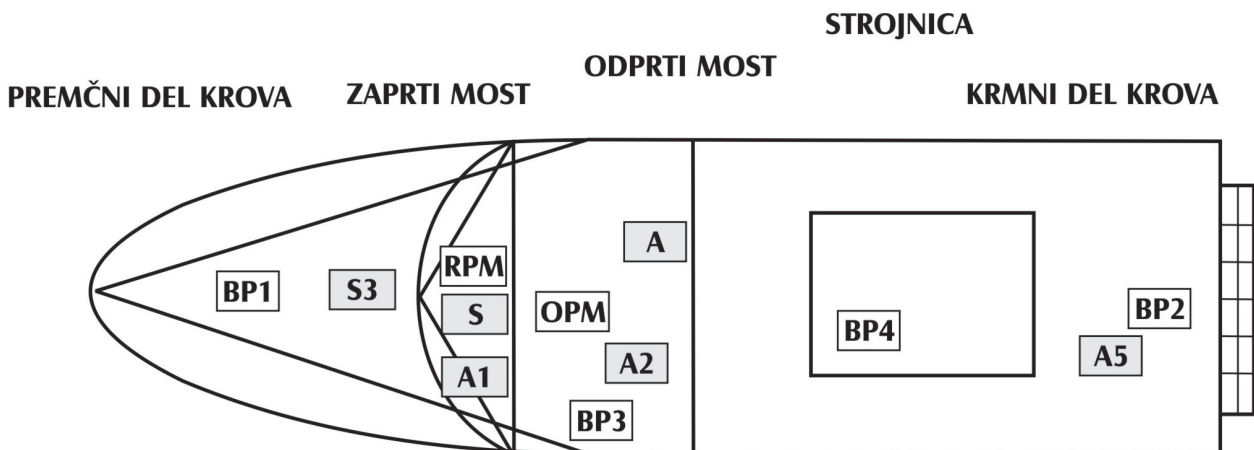
PRIPRAVLJENOST 2 – 1. izmena.

Dežurno orožje (BP) je BP 1.

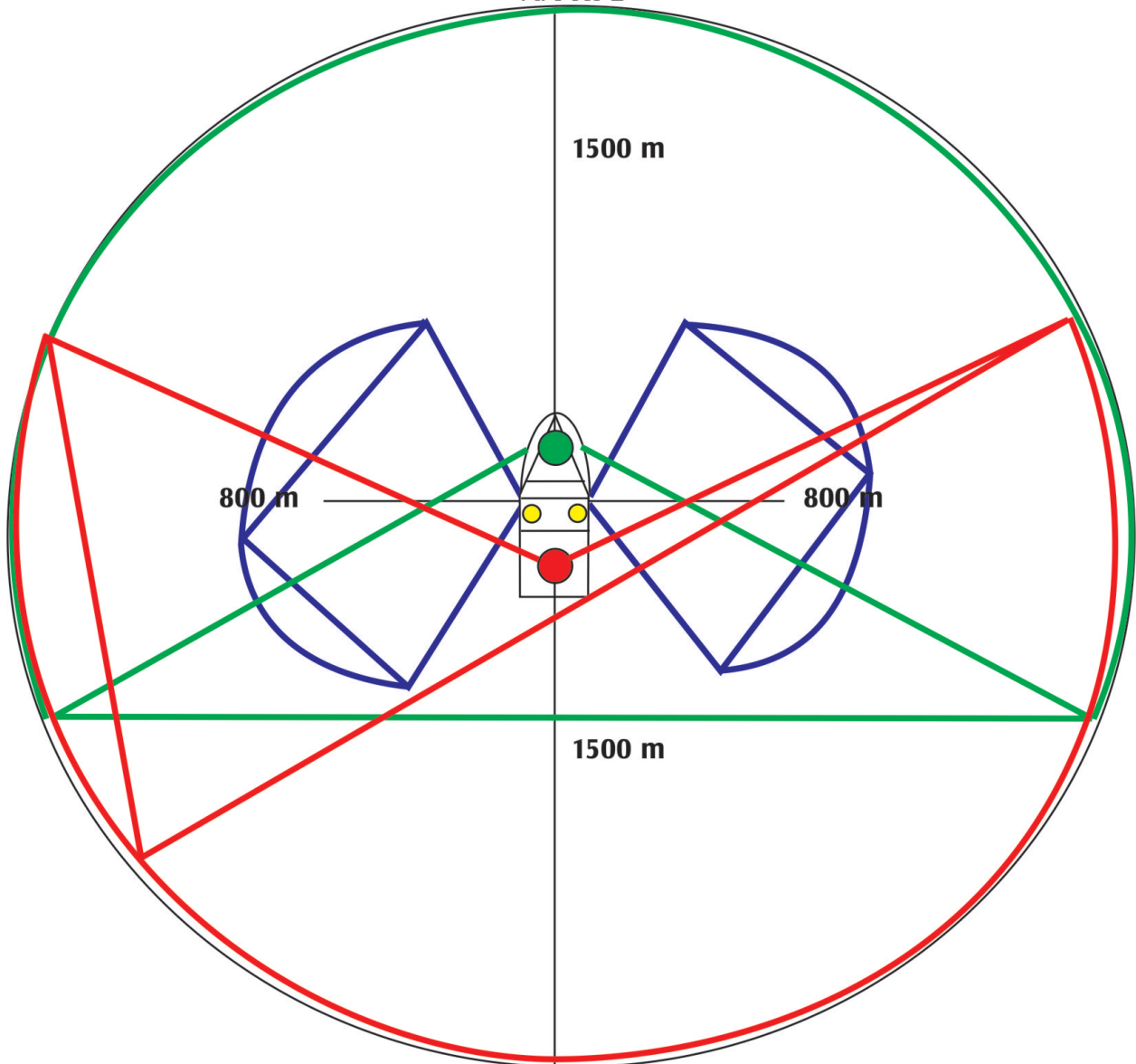

PRIPRAVLJENOST 2 – 2. izmena.

Dežurno orožje (BP) je BP 2.

**PREGLED PODROČIJ DELOVANJA OROŽJA
NA HPL**

- **PODROČJE DELOVANJA PREMČNEGA TOPA 20 mm**
- **PODROČJE DELOVANJA KRMNEGA TOPA 20 mm**
- **PODROČJE DELOVANJA MITRALJEZA 7,62 mm**

1.5 Navodilo za protiladijsko obrambo

1. Protiladijska obramba obsega obrambne ukrepe proti nasprotnikovim ladjam in čolnom, ki so oboroženi z raketnim, artilerijskim ali torpednim orožjem.
2. Pri organizaciji in izvajanju obrambnih ukrepov poveljnik ladje predvidi naslednje:
 - opazovanje površine morja po celotnem horizontu z optičnimi in tehničnimi sredstvi za opazovanje,
 - možnost uporabe svoje oborožitve,
 - ukrepe za izogibanje pred raketnim, artilerijskim in torpednim napadom ter ukrepe za zmanjšanje uspeha teh napadov,
 - ukrepe za povečanje nepotopljivosti ladje,
 - vzdrževanje potrebne zveze z obalnimi postajami opazovanja in obveščanja.
3. Posadka opazuje morje skladno z načrtom opazovanja morja in zračnega prostora. Poveljnik ladje skrbi, da se opazovanje opravlja nenehno, in sicer v pristanišču (na privezu) in med vožnjo.

Če se opazi nasprotnikova ladja oziroma čoln, se poveljnik z večjim manevriranjem (hitrost, smer plovbe) poskuša izogniti napadu. Enako ravna, ko je napad že izveden.
4. Ladijsko oborožitev poveljnik uporabi skladno z možnostmi in tehničnimi lastnostmi.
5. Zaradi pravočasne identifikacije napadalca in orožja, ki ga je napadalec uporabil, poveljnik v miru skrbi za usposabljanje posadke na tem področju (proučevanje silhuet, taktično-tehničnih lastnosti idr.)
6. Poleg omenjenih ukrepov poveljnik skrbi, da se opravljajo tudi drugi postopki (maskiranje, načini vožnje, pravočasne priprave za borbo proti poškodbam idr.), ki okrepijo obrambno sposobnost ladje.
7. Postopki za protiladijsko obrambo so določeni z Navodilom za uporabo patroljne ladje.

1.6 Navodilo za zračno obrambo

1. Zračna obramba ladje se organizira za pravočasno odkrivanje zračnih ciljev, izvajanje ukrepov za izogibanje pred napadom iz zračnega prostora ter ukrepov, ki zmanjšujejo verjetnost zadetka in posledice zračnega napada. Zračna obramba je lahko uspešna, če obsega:
 - opazovanje zračnega prostora,
 - sprejemanje informacij o stanju v zračnem prostoru (val obveščanja),
 - ukrepe tajnosti delovanja in maskiranja,
 - delovanje pod zaščito obalnega sistema zračne obrambe,
 - ukrepe za oviranje napada letal in helikopterjev ter za izogibanje pred izstreljenimi raketami in bombami,
 - ukrepe za borbo proti požaru, poškodbam in vdoru vode.
2. Opazovati je treba nenehno in disciplinirano, po načrtu za opazovanje morja in zračnega prostora.
3. Poleg maskiranja in uporabe orožja so v zračni obrambi zelo pomembni premiki v največji tajnosti in uporaba vseh taktičnih postopkov.

4. Postopki za zračno obrambo so predpisani z Navodilom za uporabo patroljne ladje.

1.7 Navodilo za protiminsko obrambo

1. Ukrepi za protiminsko obrambo so:

- takšen potek plovbe, da se čim bolj zmanjša verjetnost prihoda ladje na minske oviro. Zato se poveljnik nenehno seznanja, še posebej pa pred plovbo, s stanjem na morskem površini. Med plovbo po miniranem območju ali ob veliki verjetnosti zanjo plovba poteka z najmanjšo mogočo hitrostjo, minimalnim manevriranjem in neopaznimi postopki posadke;
- vzdrževanje redne zveze s postajami obalnega obveščanja in opazovanja;
- opazovanje morja zaradi lebdečih min in izvajanje ustreznih manevrov;
- ukrepi za nepotopljivost ladje.

2. Postopki za protiminsko obrambo so predpisani z Navodilom za uporabo patroljne ladje.

1.8 Navodilo za protidiverzantsko obrambo

1. Protidiverzantska obramba se izvaja v pristaniščih, na sidrišču in med vožnjo.

2. Protidiverzantska obramba med vožnjo obsega ukrepe, ki veljajo za protiladijsko obrambo (čolni).

3. V pristaniščih, ki imajo organizirano protidiverzantsko obrambo, se posadka in ladja vključita v sistem obrambe, ki ga organizira odgovorno poveljstvo.

4. V pristaniščih ali na sidriščih, kjer protidiverzantska obramba ni organizirana, jo organizira poveljnik ladje. Pri tem predvidi naslednje:

- opazovanje morja in bližnje okolice (postavljanje straže, uporaba ladijskega čolna, patroljiranje ipd.),
- ukrepe za odbijanje napada diverzantov ali onemogočanje napada,
- ukrepe za boj proti požaru, vdoru vode in poškodbam,
- uporabo vseh protidiverzantskih sredstev na ladji,
- delovanje ladijskih potapljačev za opravljanje nadzora.

1.9 Navodilo za RKBO

1. Poveljnik ladje je odgovoren za pripravo ladje za radiološko-kemično-biološko obrambo (RKBO) in skrbi predvsem za to, da ima posadka potrebno zaščitno opremo in da je ladja tehnično vedno pripravljena na ukrepe za zaščito pred JKB-orožjem.

2. Cilj RKBO je, da se učinki teh sredstev na posadko in tehnike (ladjo) čim bolj zmanjšajo.

3. Ukrepi RKBO so:

- izogibanje morebitnim nosilcem JKB-orožja in izogibanje območjem, ki so kontaminirana,
- radiološko, kemično in bakteriološko opazovanje ter obveščanje posadke ladje o kontaminaciji,
- izkoriščanje zaščitnih lastnosti zgradbe ladje,
- uporaba sistema za izpiranje z vodo in uporaba osebnih ter skupinskih zaščitnih sredstev RKBO,
- nadzor radiološke kontaminacije posadke, oborožitve, tehnike, tovora, hrane in vode,

- protiepidemični, sanitarno-higienski in posebni preventivni ukrepi,
- zmanjševanje in odprava posledic uporabe JKB-sredstev.

4. Na ladji sta za ukrepe RKBO določena izvidnik ter skupina za odpravljanje posledic uporabe JKB-orožja. Vsaka posadka ima osebno zaščitno opremo, pripravljeno za uporabo na znak »Bojni alarm!«. Skupinska oprema je pripravljena v osrednjem prostoru.

5. Kadar je poveljnik ladje obveščen o napadu z JKB-sredstvi ali pa sam presodi, da so bila uporabljena, ukaže posadki uporabo zaščitne opreme ter ladjo z manevrom poskuša oddaljiti od nevarnosti oziroma zmanjšati posledice napada. Izključita se ventilacija in klimatska naprava. Če je na voljo dovolj časa (pri uporabi kemično-biološkega orožja), skupina za zapiranje v sestavi A1 in A5 po opravljeni osebni zaščiti pokrije in zaščiti tudi orožje in naprave.

Posadka se umakne v zaprte prostore, zaprejo se vsi prehodi, vrata in odprtine, poveljnik ladje pa ukaže priprave za uporabo skupinskih zaščitnih sredstev ter pripravo izvidnika (S2). Poveljnik vodi ladjo iz zaprtega mosta. Poleg njega ostanejo še A2, A3 in poveljnik MTO. Če je treba plovbo dalj časa voditi iz zaprtega mosta, poveljnik po delni dekontaminaciji posadke ukaže prehod na pripravljenost 2 in določi izmeno.

6. Kadar pride do nepričakovanega napada s kemično-biološkim orožjem, se posadka zaščiti z osebno zaščitno opremo. Poveljnik ladje se poskuša v najkrajšem mogočem času oddaljiti od kontaminiranega območja. Posadka se umakne v zaprte prostore. Skupina za odpravljanje posledic začne izpirati nadgradnjo, krov, sredstva na ladji in ljudi takoj, ko se ladja oddalji od kontaminiranega območja.

7. Ob napadu z jedrskim orožjem se posadka na palubi in mostu brez posebnega ukaza takoj umakne v najbližje zaklonišče na palubi oziroma mostu, odvisno od smeri eksplozije, zavzame ležeči položaj, obrnjena z nogami proti eksploziji, in si zavaruje oči in nepokrite dele telesa (roke). V tem položaju ostane, dokler ne mine udarni val eksplozije, nato pa si namesti zaščitno opremo in se takoj umakne v notranjost ladje. Poveljnik (ko je ladja na vožnji) določi smer plovbe, ki ladjo v najkrajšem mogočem času oddalji od eksplozije.

8. Po končanem napadu z JKB-orožjem je treba ugotoviti stopnjo radioaktivnosti (kemične ali biološke kontaminiranosti), dekontaminirati ljudi in ladjo ter dati prvo pomoč poškodovanim.

9. Ladja se dekontaminira vsaj toliko, da lahko vpluje v najbližje varno pristanišče, kjer se opravi popolna dekontaminacija.

RKBO-SREDSTVA OSEBNE IN SKUPINSKE ZAŠČITE TER SREDSTVA ZA DEKONTAMINACIJO IN IZVIDOVANJE SE UPORABLJAJO SKLADNO S POSTOPKI IN NAVODILI ZA UPORABO TEH SREDSTEV V SLOVENSKI VOJSKI.

2 RAZPORED ZA NADZOR MORSKE POVRŠINE, OBALE IN PREGLED PLOVIL

OZN.	OPRAVLJA NALOGE – DOLŽNOST	
	Skupina za pregled (vkrcana v ladijski čoln)	Dolžnost na ladji
P		Ukaže opravljanje nadzora, obvesti poveljstvo.
A	Je poveljnik skupine. Oborožen je z osebno oborožitvijo. Pri sebi ima dokumente za pregled in nadzor.	
A1	Oborožen je z osebno oborožitvijo. Ravna po ukazih namestnika poveljnika (A). Upravlja ladijski čoln.	
A2		Njegovo mesto je na dežurni bojni postaji (BP).
A3		Njegovo mesto je v zaprtem mostu. Vzdržuje zvezo ter nadzira delovanje navigacijskih in opazovalnih naprav.
A4	Oborožen je z osebno oborožitvijo. Ravna po ukazih namestnika poveljnika (A).	
A5	Oborožen je z osebno oborožitvijo. ravna po ukazih namestnika poveljnika (A).	
S		Njegovo mesto je na bojni postaji (BP) oziroma v zaprtem mostu.
S1	Oborožen je z osebno oborožitvijo. Zadolžen je, da po potrebi pregleda tehnične naprave. ravna po ukazih namestnika poveljnika (A).	
S2		Njegovo mesto je za krmilom.
S3	Oborožen je z osebno oborožitvijo. Ravna po ukazih namestnika poveljnika (A).	
S4		Njegovo mesto je na odprtem mostu, je opazovalec.

Poveljnik se glede na razmere odloči, da skupino za nadzor zmanjša ali poveča z drugimi člani posadke.

2.1 Navodilo za razpored za nadzor morske površine, obale in pregled plovil

Nadzor morske površine, obale in pregled plovil je posebna naloga, ki se navadno opravlja v okviru nalog vojne ureditve plovbe in na podlagi že znanih podatkov (po zahtevi Pomorskega operativnega centra).

Cilj nadzora morske površine in obale je pridobivanje podatkov o stanju na območju odgovornosti, preverjanje podatkov, pridobljenih z opazovanjem, preprečevanje plovbe plovilom, ki niso najavljena za plovbo, in nadzor obalnega roba zaradi morebitnega izkrcaja diverzantsko-terorističnih skupin.

Opravljanje naloge obsega:

- pripravo ladje in posadke na nalogo,
- patroljno plovbo in nadzor,
- vplutje in poročanje o opravljeni nalogi.

Priprava obsega načrtovanje opravljanja naloge in pripravo ladje ter posadke. Pri tem poveljnik upošteva usmeritve iz Zapovedi za plovbo.

Na ladji je določena skupina za pregled. Skupino sestavljajo A, A1, A4, A5, S1 in S3.

Skupina je opremljena s prenosnimi radijskimi napravami. Pri pregledu je oblečena v bojne uniforme ali posebna namenska oblačila in zaščitno opremo (oprema je določena v Navodilu za uporabo hitre patroljne ladje). Skupina je glede na nalogo dodatno opremljena še z drugo opremo.

Poveljnik ladje lahko skupino okrepi z dodatnimi člani iz ladijske posadke ali dodatno vkrcanega moštva. Za to mu lahko predpostavljeni poveljnik pred plovbo doda usposobljene pripadnike SV.

Skupina za pregled in nadzor mora biti usposobljena za opravljanje naloge ter delovati kot dobro izurjena skupina.

Navadno poveljnik ladje pri nadzoru objektov ravna po naslednjem zaporedju:

1. Med približevanjem k plovilu, ki ga želi nadzirati z opazovanjem, ugotovi:

- položaj plovila,
- njegovo dejavnost (miruje, vozi ...),
- vrsto plovila,
- neobičajne oznake na njegovem trupu,
- zastavo plovila,
- njegovo splošno stanje,
- kurz in hitrost,
- elektronska sredstva (vrsto in njihov položaj),
- število vidnih oseb,
- odziv posadke na vojaško plovilo,
- kako so osebe, ki so vidne, oblečene,
- opaznost oborožitve na plovilu.

2. S plovilom (nadzorovanim objektom) se vzpostavi radijska ali signalna zveza. Poveljnik ladje poskuša ugotoviti:

- ime plovila,
- nacionalno pripadnost (zastavo, pod katero pluje),
- uradno številko mednarodne registracije,
- dolžino plovila,
- namen plovbe,

- zadnje pristanišče (od kod je plovilo izplulo),
- naslednje pristanišče (kam je namenjeno),
- število oseb na ladji (posadke in potnikov),
- morebitno orožje na plovilu.

3. Poveljnik ukaže skupini za pregled in nadzor ter celotni posadki, da se pripravi s poveljem »**Pripravi se za pregled**«.

4. Ko se poveljnik odloči za nadzor, to sporoči poveljstvu. Ko je njegov načrt odobren, o tem obvesti tudi nadzorovano plovilo.

5. Ko se poveljnik ladje približa nadzorovanemu plovilu na primerno razdaljo, mu lahko ukaže, naj se ustavi. Nato se glede na taktični položaj odloči, kako bo izvedel manever do objekta. Kadar gre za večje plovilo, lahko pristane ob njem, če pa je manjše, ukaže posadki nadzorovanega plovila, naj pristane ob njegovem plovilu. Če hidrometeorološke razmere to dovoljujejo, se pripravi ladijski čoln, s katerim se skupina za nadzor prekrca na pregledovano plovilo.

6. Preveri se zveza s skupino za pregled in nadzor. Namestnik poveljnika kot vodja skupine opravi pregled njene opreme.

7. Skupina se prepelje na nadzorovani objekt in opravi nadzor.

Navadno ravna po naslednjem zaporedju:

- najprej se na plovilo vkrca skupina za zavarovanje. Sestavljata jo S1 in A5. Počakata na krovu, kjer zavarujeta prihod drugih članov skupine in nadzorujeta posadko plovila, če gre za večje, oziroma počakata v čolnu, če gre za manjše plovilo;
- ko se namestnik poveljnika vkrca na nadzorovani objekt, se v spremstvu A1 in A4 najprej javi poveljniku nadzorovanega objekta in mu pojasni namen nadzora;
- opravi se ukazani nadzor (dokumenti, tovor, posadka itn.). Skupino za pregled sestavljata A1 in S1;
- če se pregleduje večje plovilo, ostane S3 v čolnu in opazuje krov plovila z njegove druge strani (nasprotna stran, ki ni vidna s HPL);
- poveljniku ladje se poroča o stanju;
- ravna se skladno z nadaljnjimi navodili.

8. Poveljnik skupine poroča poveljniku ladje o ugotovljenem stanju. Poveljnik ladje se odloči za nadaljnje postopke.

Med pregledom in nadzorom je namestnik poveljnika še posebej pozoren na varnost svoje skupine. Ta delo opravi neoporečno in temeljito.

Kadar se nadzoruje obalni rob, je poveljnik ladje še posebej pozoren na varnost plovbe v bližini obale. Če je treba na obalo izkrcati skupino za pregled in nadzor, to naredi z ladijskim čolnom in skladno s predpisanimi postopki.

Poveljnik ladje lahko skladno s postopki in navodili med pregledom ukaže pripravljenost na premčnem topu ali odprtem mostu. Navadno pa se razpored za pregled in nadzor opravlja v pripravljenosti 2. Skladno z možnostmi poveljnik ukaže snemanje celotnega postopka, z ladjo pa manevrira tako, da ima ugoden položaj glede na nadzorovano plovilo.

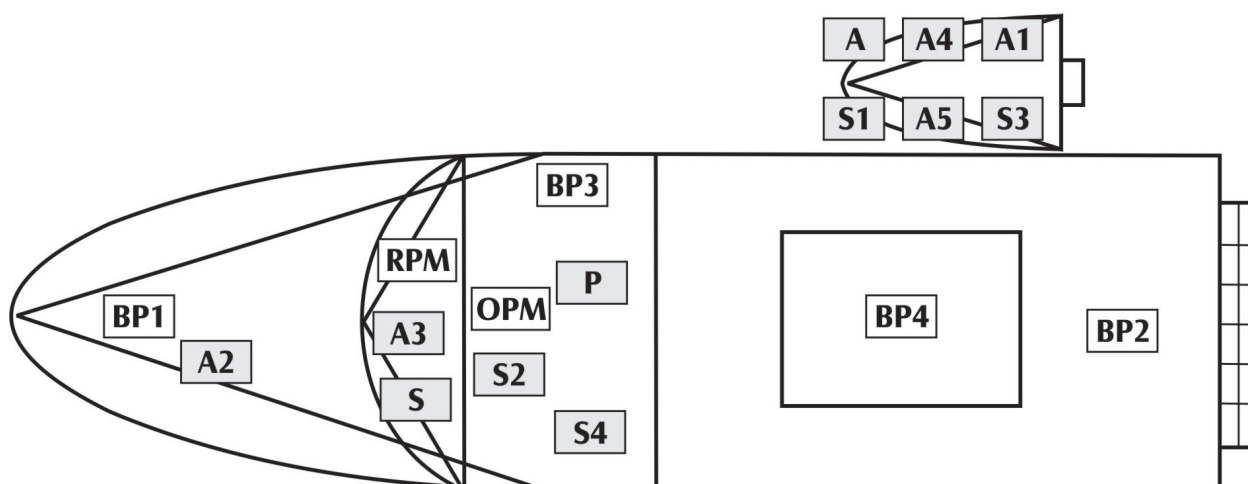
Kadar hidrometeorološke razmere ne omogočajo nadzora, poveljnik na podlagi predhodne odobritve predpostavljenega poveljstva ukaže nadzorovanemu objektu, naj vpluje v najbližje pristanišče oziroma sidrišče, kjer se nadzor lahko opravi.

Vsi navedeni postopki se uporabljajo smiselno po odločitvi poveljnika ladje. Kadar se nadzoruje manjše plovilo, na primer čoln, ni treba spraševati, koliko je članov posadke, saj se to vidi, prav tako pa je vidna tudi dolžina plovila.

2.2 Razpored posadke pri opravljanju nadzora

(uporaba ladijskega čolna)

Dežurno orožje (BP) je BP 1.

V PRILOGE

PRILOGA 1: SEZNAM POSADKE IN OZNAKE

ZAP. ŠT.	ČIN	IME IN PRIIMEK	OZNAKA	VKRCAN	IZKRCAN
1.			P		
2.			A		
3.			A1		
4.			A2		
5.			A3		
6.			A4		
7.			A5		
8.			S		
9.			S1		
10.			S2		
11.			S3		
12.			S4		

OPOMBA: Izpolnjuje se s svinčnikom.

PRILOGA 2: OSEBNA OBOROŽITEV

ZAP. ŠT.	OZNAKA	VRSTA OROŽJA	ŠTEVILKA	MESTO HRANJENJA
1.	P	avtomatska puška		
2.	A	avtomatska puška		
3.	A1	avtomatska puška		
4.	A2	avtomatska puška		
5.	A3	avtomatska puška		
6.	A4	avtomatska puška mitraljez		
7.	A5	avtomatska puška mitraljez		
8.	S	avtomatska puška		
9.	S1	avtomatska puška		
10.	S2	avtomatska puška		
11.	S3	avtomatska puška		
12.	S4	avtomatska puška		

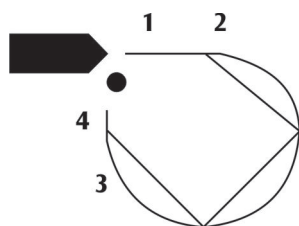
OPOMBA: Izpolnjuje se s svinčnikom.

PRILOGA 3: METODE REŠEVANJA ČLOVEKA, PADLEGA V MORJE

(Povzeto po: CDR James Stavridis, USN, United States Naval Institute, Annapolis, Maryland: Watch Officer's Guide, 13. edition)

1 ANDERSONOV OBRAT (Anderson Turn)

Primeren je za plovila z majhnim premerom obračanja.

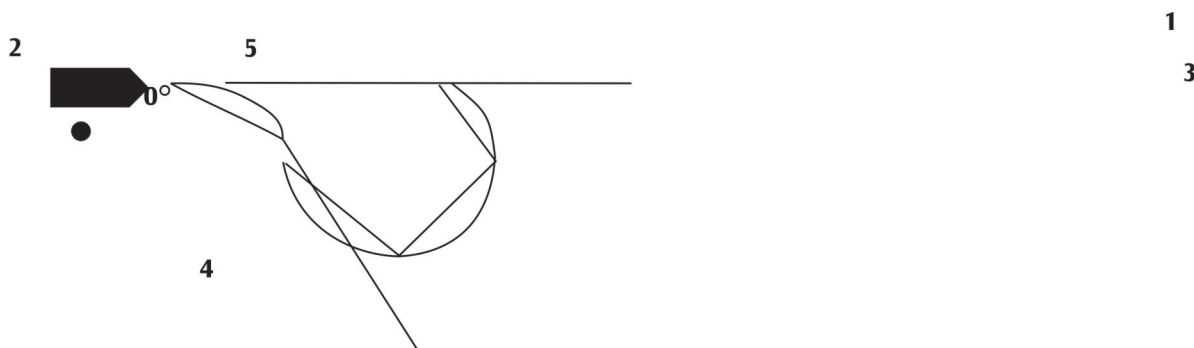
1. Krmilo obrnite do konca na tisto stran, s katere je človek padel v morje. Zaustavite delovanje notranjega stroja.
2. Ko človek v morju ostane za ladjo, se z vso močjo delovanja zunanjšega stroja in še vedno največjim odklonom krmila pomaknite naprej.
3. Ko sta narejeni približno 2/3 kroga, vključite delovanje notranjega stroja s 75 ali 100 odstotki moči, odvisno od manevrskih sposobnosti ladje. Ko je premčni kot v položaju približno 15 stopinj glede na človeka v morju, ustavite vse stroje in krmilo obrnite v sredino. Počasi se pomaknite naprej zaradi končnega približevanja človeku v morju.
4. Uporaba Andersonovega obrata v celoti in tudi končna stopnja približevanja in reševanja človeka iz vode sta odvisni od manevrskih sposobnosti ladje, stanja morja in vetra, vidljivosti ipd.

PREDNOSTI: hitrost.

POMANJKLJIVOSTI: zaradi hitrosti odločanja zahteva zelo dobro usposobljenega poveljnika. Po navadi se ne uporablja na plovilih z enim vijakom (strojem).

2 WILLIAMSONOV OBRAT (Williamson Turn)

Uporablja se ob slabi vidljivosti, ker vodi v protikurz. Uporablja se tudi takrat, ko padec človeka v morje ni opažen in se načrtuje njegovo iskanje v protikurzu.

1. Krmilo obrnite do konca na tisto stran, s katere je človek padel v morje. Zaustavite delovanje notranjega stroja.
2. Ko človek v morju ostane za ladjo, se z delovanjem vseh oziroma obeh strojev z vso močjo

pomaknite naprej. Krmilo zadržite v skrajnem položaju.

3. Ko se kurz spremeni za 60° glede na osnovnega, krmilo obrnite na skrajno drugo stran. Stroji naj še vedno delujejo z vso močjo. 60° je največkrat ustrezen kot, med urjenjem in usposabljanjem pa se glede na vrsto ladje lahko sprememba kurza natančneje določi.

4. Nadaljujte spreminjanje kurza do 180° glede na osnovnega. Ladja je zdaj v protikurzu. Krmilo pomaknite v sredino in nadaljujte vožnjo.

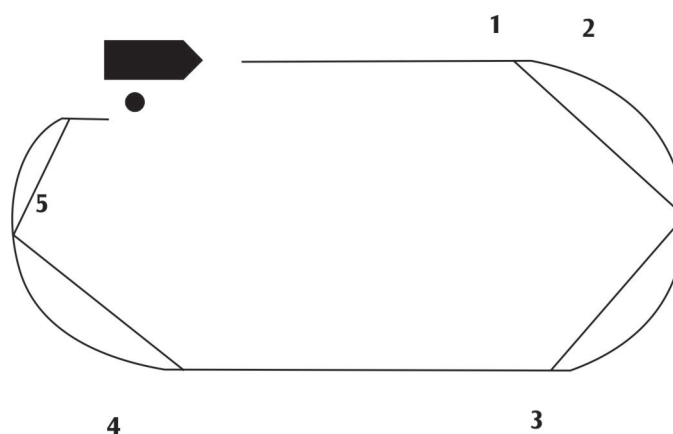
5. Presodite oddaljenost človeka v morju in se mu čim hitreje približajte. Ob tem upoštevajte njegovo varnost. Če je morje razburkano in piha močan veter, ladjo najprej s premcem, nato z bokom postavite na vetrno stran glede na človeka v morju, tako da mu daste zavetje. Pazite na ladijske vijake.

PREDNOSTI: preprostost manevra, zagotavlja vrnitev v protikurz.

POMANJKLJIVOSTI: počasnost manevra. Ladja se precej oddalji od človeka v morju, zato je velika verjetnost izgube vidnega stika z njim.

3 DVOJNI OBRAT (Racetrack Turn, two 180° turns)

Uporablja se ob dobri vidljivosti, kadar se zahteva približevanje ponesrečencu v ravnem kurzu in iz smeri osnovnega kurza.

1. Krmilo obrnite do konca na tisto stran, s katere je človek padel v morje. Zaustavite delovanje notranjega stroja.

2. Ko človek v morju ostane za ladjo, se z delovanjem vseh oziroma obeh strojev z vso močjo pomaknite naprej. Krmilo zadržite v skrajnem položaju.

3. Ko se ladja obrne v protikurz, nadaljujte z vso močjo naravnost do višine človeka v morju.

4. Naredite obrat za 180° z največjim odklonom krmila in z vso močjo strojev (kot pri prvem obratu).

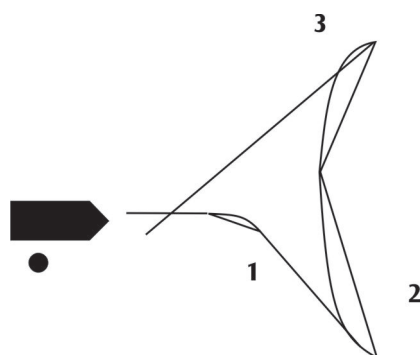
5. Začnite se približevati in reševati. Ob razburkanem morju in močnem vetru ladjo najprej s premcem, nato z bokom postavite na vetrno stran glede na človeka v morju, tako da mu daste zavetje. Pazite na ladijske vijake.

PREDNOSTI: približevanje človeku v morju iz smeri osnovnega kurza. Dvojni obrat je uporaben takrat, kadar izgubimo vidni stik s človekom v morju in veter piha v premec ladje v osnovnem kurzu. To je »matematična metoda«, saj zahteva izračun poti ali časa.

POMANJKLJIVOSTI: počasnejši kot enojni obrat (Andersonov). Zahteva računanje prevožene poti oziroma časa v kurzu in protikurzu.

4 Y-VRAČANJE (Y-Backing)

Zaradi nizke točke opazovanja se v glavnem uporablja na podmornicah.

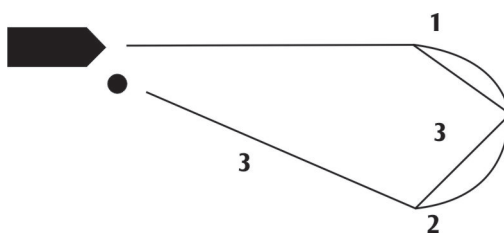
1. Krmilo obrnite do konca na tisto stran, s katere je človek padel v morje. Zaustavite delovanje notranjega stroja.
2. Ko človek v morju ostane za plovilom, se z delovanjem vseh strojev z vso močjo pomaknite nazaj. Krmilo obrnite skrajno v nasprotno smer.
3. Pomaknite se naprej z vso močjo, krmilo pomaknite v sredino. Začnite se približevati in reševati. Ob razburkanem morju in močnem vetru ladjo najprej s premcem, nato z bokom postavite na vetrno stran glede na človeka v morju, tako da mu daste zavetje. Pazite na ladijske vijake.

PREDNOSTI: plovilo ostane razmeroma blizu ponesrečenca.

POMANJKLJIVOSTI: vodljivost večine plovil pri vzratni vožnji je slaba, še posebej če piha močnejši veter.

5 ZAKASNELI OBRAT (Delayed Turn)

Uporablja se, kadar je sprejeto sporočilo, da je človek padel v morje, in je ladja že mimo njega. Človek v morju je nenehno v vidnem polju.

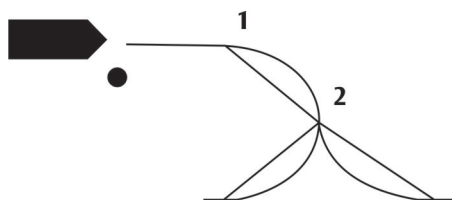
1. Krmilo obrnite do konca na tisto stran, s katere je človek padel v morje. Pomaknite se naprej z vso močjo vseh strojev.
2. Pomaknite se naravnost naprej proti ponesrečencu.
3. Začnite se približevati in reševati. Ob razburkanem morju in močnem vetru ladjo najprej s premcem, nato z bokom postavite na vetrno stran glede na človeka v morju, tako da mu daste zavetje. Pazite na ladijske vijake.

PREDNOSTI: najhitrejša metoda reševanja, če je človek v morju že za ladjo oziroma ladijskimi vijaki in v vidnem polju. Zagotavlja približevanje naravnost proti njemu. Zelo uspešna metoda, če piha veter (valovi!) naravnost v premec ali krmo glede na osnovni kurz.

POMANJKLJIVOSTI: če človek v morju ni v vidnem polju, metoda ne zagotavlja vodenja ladje na točko, kjer je padel v morje, zato je nujna dobra vidljivost. Ladja se oddalji od človeka v morju precej bolj kot pri drugih metodah.

6 REŠEVANJE Z LADIJSKIM ČOLNOM (Boat Recovery)

Uporabljajo ga plovila z zelo slabimi manevrskimi sposobnostmi, in sicer kadar človek pade v morje, ladja pa miruje (stroji ne delujejo) na vodi. Lahko se uporabi tudi kot končna stopnja neposrednega reševanja pri metodah od 1 do 5.

1. Krmilo obrnite do konca na tisto stran, s katere je človek padel v morje. Zaustavite delovanje notranjega stroja.
2. Ko je človek v morju varen (za ladijskimi vijaki), se z vsemi oziroma z obema strojema pomaknite nazaj z vso močjo, tako da se ladja skoraj ustavi. Krmilo naj bo obrnjeno tako, da z ladjo zagotovite mirno morje na tisti strani, s katere boste spustili čoln (zavetrna stran!). Ustavite stroje, ko se ladja še zelo počasi giblje naprej. S tem zagotovite uspešnejše spuščanje ladijskega čolna in nadzor nad njim, ko je v vodi. S čolnom izvedite reševanje. (Glejte razpored za reševanje z ladijskim čolnom!)

PREDNOSTI: preprostost. Ladja ostane blizu človeka v morju. Ne zahteva natančnega vodenja ladje na točko, kjer je človek padel v morje.

POMANJKLJIVOSTI: človek v morju mora biti viden. Veter in morje morata biti ugodna za reševanje z ladijskim čolnom.

PRILOGA 4: POVELJA, KI SE UPORABLJAJO NA LADJI

(del povelj je povzet po J. Gradišniku, E. Koprivi in V. Nagliču:
Pomorska slovenščina)

1 Ladijski čoln

POVELJA	PRIMER UPORABE: dvig ladijskega čolna na krov	POSTOPKI POSADKE
»Na čoln!« »Zatakni!« »Nategni!« »Dvigni!« »Stoj!« »Popusti!« »Spuščaj!« »Na krov!« »Pospravi!« »Morski vez!«	»Na čoln!« »Zatakni!« »Na krov!« »Pospravi!«	Člani posadke se po razporedu za dvig (spust) čolna razporedijo za dvig (spust). Član posadke se spusti v čoln, ga pritrdi na dvigalo (kljuko) in nato čoln zapusti. Čoln se dvigne na krov. Lahko se uporabljajo tudi povelja »Nategni!«, »Dvigni!«, »Stoj!« in »Popusti!«, če želimo čoln zadržati na dvigalu ali pa dvigovanje upočasniti. Posadka pospravi čoln in ga zavaruje z morsko vezjo. Če uporabimo povelje »Morski vez!«, se čoln samo pritrdi na krov, vse drugo, vključno s posadko, pa ostane v pripravljenosti za spuščanje čolna .

2 Sidranje

POVELJA	PRIMER UPORABE: sidranje	POSTOPKI POSADKE
<p>»Vez sidro!« »Izpusti x!« (x – številka) »Vrzi!« »Zadrži!« »Pospravi!« »Navijaj!« (vrv na vitlu) »Stoj!«</p> <p>Poleg povelj je pri sidranju še nekaj določenih vprašanj (z mosta) in odgovorov (s premca) kot na primer:</p> <p>V: »Kako je z vrvjo?« O: »Napeta naprej (nazaj), pod premcem, ohlapna, zamotana, navpik.«</p> <p>V: »Kako je s sidrom?« O: »Sidro spustilo (na površini, v žrelu, se je zataknilo).«</p>	<p>»Vez sidro!« »Izpusti 20!« »Vrzi!« »Kako je z vrvjo?« »Zadrži!« »Pospravi!«</p>	<p>Posadka ravna po razporedu za sidranje.</p> <p>Ko se posadka pripravi za spust sidra, se poveljujočemu na premcu prenese povelje, da mora spustiti 20 m sidrne vrvi.</p> <p>Ladja je na točki sidranja, giblje se zelo počasi nazaj. Na to povelje se sidro vrže v morje, spusti se 20 m vrvi.</p> <p>Mogoči odgovor: »Vrv napeta naprej.«</p> <p>Vrv se namesti na veznik in zadrži tako, da lahko poveljujoči na ladji preveri, kako sidro drži.</p> <p>Vez se pospravi, sidrna vrv se pritrdi.</p>

3 Povelja za vez

POVELJA	PRIMER UPORABE: vplutje ladje	POSTOPKI POSADKE
<p>»Pripravi ladjo za vplutje – vez desno (levo, sidro, boja, četverovez)!«</p> <p>»Na vez!«</p> <p>»Prosto!«</p> <p>»Prosto – na mesta!«</p> <p>»Vrzi!« (metalo)</p> <p>»Zaveži!« (vse)</p> <p>»Zadrži!«</p> <p>»Popusti!«</p> <p>»Na vitel!« (vrv)</p> <p>»Snemi!«</p> <p>»Odrini!«</p> <p>»Pospravi!«</p>	<p>»Pripravi ladjo za vplutje – vez desno!«</p> <p>»Na vez!«</p> <p>»Prosto – na mesta!«</p> <p>»Vrzi!«</p> <p>»Popusti!«</p> <p>»Zadrži!«</p> <p>»Zaveži!«</p> <p>»Pospravi!«</p>	<p>Prvi del povelja se izda s signalom »Pripravi ladjo za vplutje!«, vrsta veza pa se pove z glasom. Posadka pripravi vrvi, brzdo, odbojnice, metala idr. Povelje se izda s signalom. Posadka se postroji na določenih mestih.</p> <p>Povelje se izda s signalom. Posadka se razporedi po razporedu za vez desno.</p> <p>Povelje se izda s piščalko. Posadka vrže premčne oziroma krmne vrvi.</p> <p>Poveljujoči lahko poveljuje premcu ali krmi, da vrvi popustijo, se zadržijo ali zavežejo. Posadka izvaja povelja, pri čemer je povelje »Zaveži!« navadno zadnje.</p> <p>Osnovne vrvi in brzda so zavezani, poveljujoči poveljuje pospravljanje veza: zlaganje vrvi, postavljanje dvojnih vrvi, ipd. Po končanem pospravljanju namestnik poveljnika, ki je odgovoren za vez, poroča poveljniku o izvedbi povelja.</p>

4 Povelja za upravljanje motorjev

POVELJA	PRIMER UPORABE: manever izplutja	POSTOPKI POSADKE
<p>»Naprej x!« (nazaj) (x – položaj ročice goriva)</p> <p>»Naprej xxx!« (desni, levi) (xxx – število obratov)</p> <p>»Z vso močjo naprej!« (nazaj)</p> <p>»Stoj!« (desni, levi)</p>	<p>»Desni 1 nazaj!«</p> <p>»Levi 1 nazaj!«</p> <p>»Desni stoj!«</p> <p>»Levi stoj!«</p> <p>»Desni 1 naprej!«</p> <p>»Levi 1 naprej!«</p> <p>»Naprej 1000!«</p> <p>»Naprej 8!«</p> <p>»Stoj!«</p>	<p>Najmanjše mogoče delovanje stroja nazaj.</p> <p>Najmanjše mogoče delovanje motorjev naprej.</p> <p>Naprej s 1000 obrati.</p> <p>Največje mogoče delovanje motorjev naprej.</p> <p>Motorja sta v nevtralnem hodu.</p>

5 Povelja za krmilo

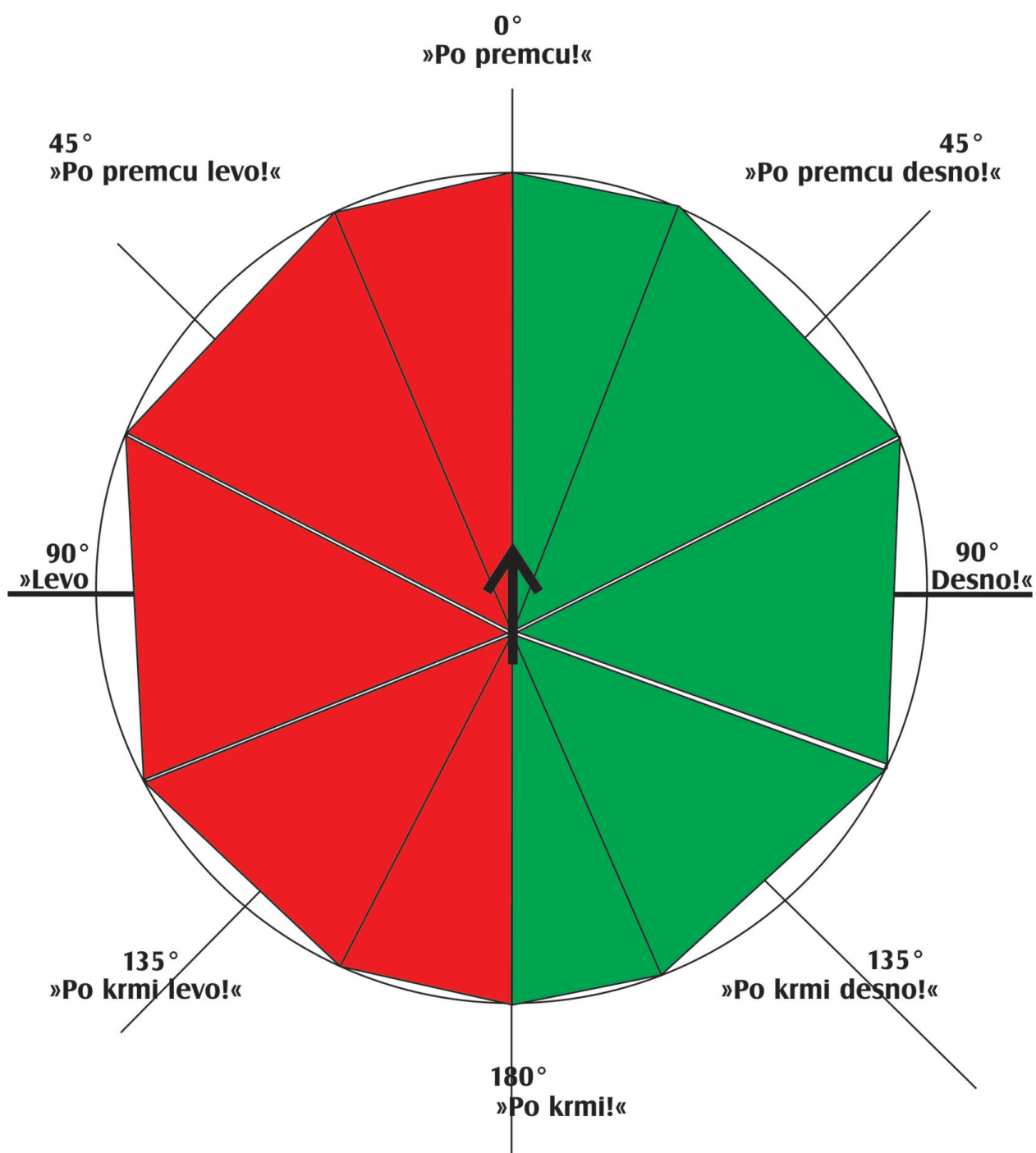
POVELJA	PRIMER UPORABE: razlaga povelj	POSTOPKI POSADKE
<p>»Desno (na levo) x!« »Vse desno (levo)!« »Vrni!« »Vrni na x!« »Zadrži!« »Obrni!« »V sredino!« »Kurz x!« »Ravno!«</p> <p>(x – številka)</p>	<p>»Desno 5!« »Vse levo!« »Vrni!« »Vrni na 10!« »Zadrži!« »Obrni!« »V sredino!« »Kurz ena-tri-nič!« »Ravno!«</p>	<p>Krmar obrne krmilo po kazalu krmila v desno za 5°.</p> <p>Krmar obrne krmilo na levo stran do konca.</p> <p>Stopinje na kazalu krmila se prepolovijo. Če je bilo 30°, bo po tem povelju 15°.</p> <p>Krmilo se po kazalu vrne iz na primer 30° na poveljevanjih 10°.</p> <p>Krmar zadrži ladjo v kurzu, v katerem je bila ladja v trenutku tega povelja.</p> <p>Krmar z ene skrajne strani obrne krmilo na drugo stran do konca.</p> <p>Krmar obrne krmilo v sredino po kazalu krmila in zadrži krmilo v položaju 0.</p> <p>Krmar obrne ladjo (zadrži ladjo, ko pride do ukazanega kurza) v kurzu 130°. Kurz se vedno navaja trištevlično, na primer kurz nič-štiri-pet (045°) ali nič-nič-pet (005°) ipd.</p> <p>Zadrži kurz, v katerem je ladja ob izdaji povelja.</p>

POVELJA – ODGOVORI	PRIMER UPORABE: razlaga povelj	POSTOPKI POSADKE
OKVARA NA OROŽJU	<p>»Most, dve, iz cilja!«</p> <p>»Most, dve, zastoj!«</p> <p>»Most, sprejeto!«</p> <p>»Ena, dve, most! Orožje v osnovni položaj!«</p>	<p>Orožje se postavi v osnovni položaj. Čakajo se nadaljnja navodila.</p> <p>Okvara na krmnem orožju. Pred tem sporočilom se je krmni strelec prepričal, da ni napake v strelivu (ponovno napenjanje in proženje avtomata).</p> <p>Mornar, določen za pomoč pri odpravljanju okvar, se pridruži strelcu na krmu.</p> <p>PRVI KORAK JE SNEMANJE BOBNA S STRELIVOM IN PROŽENJE TOPA, TAKO DA JE OROŽJE PRAZNO!</p> <p>DRUGI KORAK JE PRITRDITEV OROŽJA V MORSKEM VEZU.</p> <p>Sledi odpravljanje okvare.</p> <p>Oba strelca obrneta orožje v osnovni položaj.</p> <p>Orožje se brez posebnega povelja obrne v osnovni položaj pri odpravljanju zastojev, menjavi bobnov s strelivom in pri povelju »Konec alarma!«.</p>

POVELJA – ODGOVORI	PRIMER UPORABE: razlaga povelj	POSTOPKI POSADKE
<p>STRELJANJE NA CILJE NA MORJU (KOPNEM) *glej prikaz smeri!</p>	<p>»Ena, most! Desno (levo) – 1000, čoln, spremljaj!«</p> <p>»Dve, most! Po krmi levo – 500, ladja, spremljaj!«</p> <p>(Poveljnik lahko za cilj da strelcu tudi druge podatke, na primer o hitrosti cilja, kurzu ipd., vendar je treba zagotoviti preprostost poveljevanja in strelca ne obremenjevati s podatki, ki ne pripomorejo k natančnemu streljanju.)</p> <p>»Ena, sprejel!«</p> <p>»Most, ena, v cilju!«</p> <p>»Most, ena, iz cilja!«</p> <p>»Most, sprejel!«</p> <p>Strelec na krmi se vedno usmerja enako kot premčni. Na primer: »Po krmi desno!« pomeni za premčnega strelca merjenje na njegovo <u>desno</u> (desni bok ladje) za približno 135 stopinj, za krmnega pa merjenje v njegovo <u>levo stran</u> za približno 45 stopinj oziroma na desni bok ladje za 135 stopinj, merjeno od premca.</p>	<p>Premčni top, na desno devetdeset stopinj je čoln, na razdalji 1000 metrov, spremljaj ga!</p> <p>Krmni top, na levo 135 stopinj je ladja, oddaljena 500 metrov, spremljaj jo.</p> <p>Razumel sem povelje. Ko premčni strelec nameri v cilj, to sporoči poveljujočemu. Strelec cilj spremlja skladno z gibanjem obeh plovil. Cilj je zunaj področja delovanja premčnega topa, zato premčni strelec to sporoči poveljujočemu. Cev orožja ostane obrnjena v smer »iz cilja«.</p> <p>Poveljujoči je potrdil, da je razumel sporočilo premčnega strelca.</p>

POVELJA – ODGOVORI	PRIMER UPORABE: razlaga povelj	POSTOPKI POSADKE
STRELJANJE NA CILJE V ZRAČNEM PROSTORU	<p>Pri streljanju na cilje v zračnem prostoru se uporabljajo enaka povelja kot za cilje na morju. Bistvena razlika je, <u>da se na cilje na morju odpre ogenj po povelju (odločitvi poveljnika), na cilje v zračnem prostoru pa takoj, ko so v dosegu.</u></p> <p>»Ena, dve, most! Po premcu levo letala, samostojno (po ukazu)!« »Ena, sprejel!« »Dve, sprejel!«</p>	<p>Takoj ko sta prejela povelje, se oba obrneta po premcu levo 45 stopinj in poskušata določiti položaj ciljev. Če so letala »preveč« po premcu, drugi to sporoči (»Dve iz cilja!«), ostane pa v položaju po premcu levo. Takoj ko je spet v cilju, to poroča.</p> <p>Ogenj oba (eden) odpreta takoj, ko so letala približno 1500 m od ladje, če je bil izdan ukaz »Samostojno!«. Ko letala preletijo ladjo, jim sledita z orožjem, v odletu pa ne streljata nanje. Oba strelca čakata (sedaj iz smeri po krmi desno!) na morebitni ponovni napad.</p>

Prikaz smeri

Usmerjanje orožja in sredstev ter poročanje o dogajanju v okolici potekata z opisi smeri, kot je navedeno v prikazu. Nekaj primerov:

- »**Po premcu desno, čoln!**« – čoln je desno od premca med približno 20 in 60 stopinjami.
- »**Po krmi, ladja!**« – ladja je približno 20 stopinj levo ali desno v smeri krme.
- Če je treba natančnejše določanje smeri zaradi lažjega določanja položaja objekta, se lahko smeri doda še premčni kot: »**Po premcu levo 60!**«

7 Povelja med plovbo

»**Pripravi ladjo za plovbo!**«

»**Prva (druga) straža na mesta!**«

8 Drugo

»**Človek v morju – desno (levo)!**«

»**Požar v (mesto požara)!**«

»**Vdor vode v (mesto vdora)!**«

»**Ranjenec v (mesto, kjer je)!**«

»**Okvara (sredstvo ali mesto okvare)!**«

»**Bojni alarm!**«

»**Pripravljenost 1!**«

»**Pripravljenost 2 – prva (druga) izmena krma (premec)!**«

»**Konec alarma!**«

»**Konec reševanja iz morja!**«

»**Pripravi se za pregled!**« (priprava skupine za pregled)

»**Pripravi se za zapustitev ladje!**«

»**Zapusti ladjo!**«

DRUGA POVELJA, KI NISO VKLJUČENA V PRILOGO, SE IZDAJAJO SKLADNO Z VELJAVNIMI PREDPISI, PREDVSEM POSTROJITVENIMI PRAVILI IN PRAVILI SLUŽBE V SLOVENSKI VOJSKI, PA TUDI Z NAVODILI ZA STRELJANJE S TOPOVI (vsebovanimi v Navodilu za uporabo patroljne ladje).

PRILOGA 5: DELO S POTAPLJAČI

(Povzeto po: CDR James Stavridis, USN, United States Naval Institute, Annapolis, Maryland: Watch Officer's Guide, 13. edition)

Potapljači se lahko potapljajo v bližini ladje, in sicer pod določenimi pogoji pod njo in ob njej. Dovoljenje za potop izda poveljnik ladje. Pred tem je treba zagotoviti naslednje:

1. Položaj vseh strojev na ladji in v okolici, ki bi lahko vplival na varnost potapljačev, mora biti znan. Vedeti je treba, ali se bo kdorkoli v bližini premikal ali karkoli počel z glavnimi stroji, poznati je treba položaj lastnih strojev ipd.
2. Potapljači se ne smejo spustiti v vodo, dokler nimajo dovoljenja poveljujočega častnika in dokler ni izobešena zastava A (Alfa).
3. Ko so potapljači v vodi, se ne smejo opravljati naslednje dejavnosti:
 - glavni balastni tanki se ne smejo polniti ali prazniti;
 - sanitarni tanki se ne smejo prazniti;
 - stabilizatorji na krmi se ne smejo premikati;
 - krmilo se ne sme premikati;
 - ladijski vijaki se ne smejo obračati. Če je to nujno zaradi čiščenja, se lahko obrnejo samo ob pravočasnem obveščanju potapljačev in nadzoru častnika stroja ter vodje potopa; tudi takrat se lahko obračajo samo ročno iz zelo počasi;
 - privez ladje se ne sme spreminjati (pritezanje, popuščanje vrvi ipd.);
 - pomožni stroji se ne uporabljajo oziroma se ne spreminja red njihovega delovanja;
 - sistemi za podvodno delovanje (lokatorji, globinomeri, sonarji ipd.) se ne smejo uporabljati;
 - sidro se ne sme dvigovati ali spuščati;
 - torpedne cevi se ne smejo uporabljati;
 - delo z radioaktivnimi snovmi se ne opravlja.
4. Vsi čolni morajo biti najmanj 45 m oddaljeni od mesta potopa.
5. Organizacija in izvedba potopa potekata po Pravilih potapljanja, ki se uporabljajo v SV.
6. Vse ladje (plovila) na območju potapljanja morajo biti obveščene o potapljanju.
7. Ko so potapljači v vodi, se vsakih 30 minut po notranji ladijski zvezi vsi člani posadke obvestijo o potopu. Čas obvestila se zapiše v ladijski dnevnik!
8. Če je zaradi **nujnih** okoliščin treba prekršiti katerokoli od navedenih določil, mora to biti usklajeno z vodjo potopa (npr. približevanja čolna, obračanje krmila ipd).

Za vsak potop **namestnik poveljnika ladje** izpolni obrazec in ga hrani v dokumentaciji.

1.	POTAPLJANJE BO (ura in datum)	
2.	NAČRTOVANO DELO POD VODO (RAZLOG POTOPA)	
3.	POTAPLJANJE BO NA LOKACIJI	
4.	PREDEN SE POTOP ZAČNE, POTRDI NASLEDNJE (s podpisom)	
	Obvesti častnika stroja o potapljanju. Ugotovi, kateri sistemi bodo med potapljanjem delovali. O tem obvesti vodjo potopa.	(podpis)
	Izključi krmilo in zagotovi njegovo mirovanje. Če se uporablja aktivna katodna zaščita ladje, se ta dvigne.	(podpis)
	Zagotovi, da se ladijski vijaki ne bodo premikali.	(podpis častnika stroja)
	Ne dovoli premikanja ladje v privezu oziroma spreminjanja priveza.	(podpis)
	Preveri sidro in vitel. Vitel izključi. Zagotovi, da se sidro oprema za sidranje ne bosta uporabljala.	(podpis)
	Oddalji čolne vsaj 45 metrov od območja potapljanja, razen čolnov, ki spremljajo potapljače. Prepovej uporabo motorjev na čolnih.	(podpis)
	Ne dovoli potapljanja, če niso spoštovana Pravila potapljanja (rezervni potapljač, bolničar, varstveni ukrepi itn.).	(podpis vodje potapljanja)
	Zagotovi, da na ladji ne bodo delovali sonarji.	(podpis)
	Obvesti vse druge ladje o potapljanju in prepovedi uporabe aktivnih sonarjev.	(podpis)
	Dvigni zastavo »A« (Alfa).	(podpis)
	Po notranji zvezi vsem članom posadke sporoči (trikrat ponovi): »Potapljači v vodi!«. Sporočilo ponovi vsakih 30 minut.	(podpis)
	POGOJI ZA ZAČETEK POTAPLJANJA SO IZPOLNjeni PO VSEH PODPISIH	
		Poveljnik ladje (podpis)
	POTAPLJANJE SE JE ZAČELO OB _____	
	POTAPLJANJE JE BILO KONČANO OB _____	

PRILOGA 6: POMEN IN UPORABA POSAMIČNIH ČRKOVIH ZASTAV IN PLAMENCEV

(povzeto po MTP 1 (D) – vol. 2)

Tabela enočrkovnih signalov

ZASTAVA	OZNAKA	OBIČAJNO IZOBEŠANJE	POMEN
A	POTAPLJAČI ALI PRIJATELJSKA EOD ENOTA POD VODO	Na najvidnejšem mestu.	IZOBEŠENA: potapljači ali prijateljska enota za odstranjevanje eksploziva pod vodo. Številčna skupina, ki sledi, označuje radij v stotinah sežnjev (jardov), znotraj katerega osebje deluje. Nobena druga MCM operacija se ne sme izvajati na tem območju, vsa plovila se ga morajo izogibati.
B	VAJE Z OROŽJEM	LADJA, KI STRELJA: na najvidnejšem mestu.	NA 3/4 VIŠINE: v dosegu ali med posameznimi fazami. NA VRHU: streljanje se je začelo. SPUŠČENA: streljanje je končano.
		LADJA CILJ: na najvidnejšem mestu.	NA VRHU: cilj je pripravljen, področje čisto. SPUŠČENA: streljanje je končano oziroma področje ni čisto.
	NATOVARJANJE GORIVA, EKSPLOZIVA ALI VNETLJIVIH SNOVI	LADJA, KI DOSTAVLJA: na najvidnejšem mestu.	NA 3/4 VIŠINE: začasna prekinitev dostave. NA VRHU: dostavljajo se gorivo, eksplozivi ali vnetljivi materiali. SPUŠČENA: dostava je končana.
		LADJA, KI SPREJEMA: na najvidnejšem mestu.	NA 3/4 VIŠINE: začasna prekinitev sprejema. NA VRHU: dostavljajo se gorivo, eksplozivi ali vnetljivi materiali. SPUŠČENA: dostava je končana.
	NATOVARJANJE GORIVA, EKSPLOZIVA ALI VNETLJIVIH SNOVI	ČOLNI: na premcu ali najvidnejšem mestu.	IZOBEŠENA: prevažam eksplozive, gorivo ali vnetljivi material.

ZASTAVA	OZNAKA	OBIČAJNO IZOBESANJE	POMEN
C	PRITRDILNO	Na najvidnejšem mestu.	a) Odgovor signalu: DA ali DOVOLJENJE DANO. b) Pred štirimi ali šestimi števkami: skladno s sporočilom pomeni DA ali DOVOLJENJE DANO. c) C TACK _ _ _ (SIGNAL): DA ali DOVOLJENJE DANO za izvršitev signala.
D	RAZMAGNETENJE	IZVAJALEC: na signalnem jamboru.	IZOBESENA: ladja je v dosegu.
		LADJA, KI SE RAZMAGNETI: na signalnem jamboru.	IZOBESENA: opravljamo razmagnetenje.
E	NI NEVARNOSTI EM SEVANJA	Na najvidnejšem mestu.	Antena se obrača brez oddaje EM-sevanja.
F	OPERACIJE LETENJA (Signalizirati samo z zastavami.)	Na najvidnejšem mestu.	NA 3/4 VIŠINE: pripravljen sem voditi letala ob primernem vetru. SPUŠČAJOČA, ko je v bližini: moje letalske operacije so začasno zapoznele (približno 10 minut). NA VRHU: vodim letalo. SPUŠČENA: nehal sem voditi letalo. OPOMBA: ko se istočasno vodijo letala in helikopterji, ni treba dodatno izobešati zastave H.
G	VODJA	Na najvidnejšem mestu.	(a) IZOBESENA: ta ladja je vodja. (b) G TACK klicni znak: označena ladja bo vodja. NASLOVNIKI PONOVIJO. (c) Klicni znak G TACK klicni znak: označena ladja bo vodja naslovljene skupine. NASLOVNIKI PONOVIJO.
H	HELIKOPTERSKE OPERACIJE	Na najvidnejšem mestu.	NA 3/4 VIŠINE: pripravljen sem voditi helikopterje ob primernem vetru. SPUŠČAJOČA, ko je v bližini: moje helikopterske operacije so začasno zapoznele (približno 10 minut). NA VRHU: vodim helikopter. SPUŠČENA: nehal sem voditi helikopter. Glejte OPOMBO pod zastavo F.

ZASTAVA	OZNAKA	OBIČAJNO IZOBESANJE	POMEN
I	VPLUTJE BOČNO (v pristanišču ali na sidru)	LADJA, NA KATERO SE VEŽE: signalni drog na opremljenem boku.	NA 3/4 VIŠINE: pripravljam se za tvoj sprejem bočno. NA VRHU: pripravljen sem te sprejeti na bok. SPUŠČENA: prva vrv prijeta.
		LADJA, KI SE BO VEZALA: signalni drog na opremljenem boku.	NA 3/4 VIŠINE: pripravljam se, da vplujem na tvoj bok NA VRHU: pripravljen sem vpluti na tvoj bok. SPUŠČENA: prva vrv prijeta.
J	SEMAFOR SPOROČILO (kodirano po mednarodnem signalnem kodeksu)	Na najvidnejšem mestu. NASLOVNIKI ODGOVORIJO.	NA VRHU: imam semafor sporočilo za oddajo. a) J DESIG označuje prednostno sporočilo. b) J DESIG _ _ _ (Z ali O) označuje drugo ustrezno prednost. SPUŠČENO: oddaja končana.
K	OSEBJE DELA NA VIŠINI IN/ ALI BOKU	Na najvidnejšem mestu.	IZOBEŠENA: osebje dela na višini in/ali boku.
L	REDHAZ/ HERO OPOZORILO	Na najvidnejšem mestu.	IZOBEŠENA: ne približuj se na _____ sežnjevi (jardov) od te enote ali označene enote brez pridobitve dovoljenja. 1. 200 2. 500 3. 3000
M	MEDICINSKA LADJA	Na najvidnejšem mestu, miruje.	IZOBEŠENA: sem na medicinski in zobozdravstveni straži. M1... sem na medicinski in zobozdravstveni straži. M1... sem na medicinski straži. M2... sem na zobozdravstveni straži.
	PREMIKI	Na najvidnejšem mestu, se premika.	IZOBEŠENA: ne upoštevajte mojih premikov.
N	VAŠIH PREMIKOV NE RAZUMEMO	Na najvidnejšem mestu. NASLOVNIKI PONOVIJO.	Vaših premikov ne razumemo.
	VIDNA STRAŽA	Na najvidnejšem mestu, miruje.	Ladja ne opravlja vidne straže.
O	ČLOVEK V MORJU	Na najvidnejšem mestu.	IZOBEŠENA: človek v morju.

ZASTAVA	OZNAKA	OBIČAJNO IZOBEŠANJE	POMEN
P	SPLOŠNI POZIV	Na najvidnejšem mestu, v pristanišču.	IZOBEŠENA: vse osebje, ki pripada tej ladji, naj se nemudoma vrne.
	KAZALNIK POLOŽAJA	Na najvidnejšem mestu.	Glejte člen 165 (MTP – 1(D)).
Q	POZIV ČOLNU	Na najvidnejšem mestu.	IZOBEŠENA: vsi čolni, ki pripadajo tej ladji, oziroma naslovljeni čolni naj se nemudoma vrnejo. Za vaje s podmornicami glejte člen 1306 b (MTP – 1(D)).
R	POPOLNITEV ALI PREKRCAJ, BOČNA METODA (Glejte člen 3103 (MTP – 1(D)) za nočno uporabo.)	VODJA POPOLNITVE NA PLOVBI: na opremljeni strani.	NA 3/4 VIŠINE: držim kurz in hitrost ter se pripravljam, da vas sprejem na stran, ki jo označuje zastava. NA VRHU: pripravljen sem za vaš sprejem. SPUŠČENA: ko je sporočilo še v rokah.
		LADJA, KI SE PRIBLIŽUJE: na opremljeni strani.	NA 3/4 VIŠINE: pripravljen sem se približati. NA VRHU: začnjam približevanje. SPUŠČENA: ko je sporočilo še v rokah.
	POPOLNITEV GORIVA Z METODO PO KRMI (Glejte člen 3103 za nočno uporabo.)	VODJA POPOLNITVE V PLOVBI: na strani, kjer se pripravlja cev.	NA 3/4 VIŠINE: držim kurz in hitrost ter se pripravljam, da vam podam cev v tem delu. NA VRHU: pripravljen sem za vaš sprejem. SPUŠČENA: cev je na krovu sprejemne ladje.
		LADJA, KI SE PRIBLIŽUJE: na strani, kjer bo sprejeta cev.	NA 3/4 VIŠINE: pripravljen sem se približati in sprejeti cev. NA VRHU: začnjam približevanje. SPUŠČENA: cev sprejeta in na krovu.
	PRIPRAVLJENA LADJA NA DOLŽNOSTI	Na najvidnejšem mestu.	IZOBEŠENA: sem pripravljena ladja na dolžnosti.
	MCM OPERACIJE	Na najvidnejšem mestu	Glejte ATP 24.
S	SIGNAL VAJE	Na najvidnejšem mestu.	IZOBEŠENA: izobešeni signal je namenjen samo vaji signalizacije z zastavami.
T	INDIKATOR ČASA		Glejte člen 164 c (MTP – 1(D)).

ZASTAVA	OZNAKA	OBIČAJNO IZOBESANJE	POMEN
U	SIDRENJE	Na strani vplutja ali na najvidnejšem mestu.	NA 3/4 VIŠINE: spust sidra PORT ali STBD se lahko uporabi za označitev strani. NA VRHU: sidrna veriga se popusti na zahtevano dolžino. SPUŠČENA: sidrna veriga utrjena.
	PRIVEZ	Na strani vplutja ali na najvidnejšem mestu.	NA 3/4 VIŠINE: spust sidra PORT ali STBD se lahko uporabi za označitev strani. NA VRHU: sidrna veriga se skrajša na polovico. SPUŠČENA: sidrna veriga utrjena.
	ODVEZOVANJE	Na strani vplutja ali na najvidnejšem mestu.	NA 3/4 VIŠINE: dvigam sidro. PORT ali STBD se lahko uporabi za označitev strani, ko se odvezujemo. NA VRHU: sidro popustilo. SPUŠČENA: pripravljen sem za odhod.
V	SPUŠČANJE/ DVIGANJE VLEČNE AKUSTIČNE NAPRAVE – NE MINOLOVSKE OPREME	Na najvidnejšem mestu.	NA VRHU: spuščam/dvigam. SPUŠČENA: spuščeno/dvignjeno.
W	NASLOVNIK INFORMACIJE	Na signalnem jaboru.	Naslovniki informacije so: glejte ACP, serija 130.
X	VAJA	Na prednjem jaboru.	Razvoj ali vaja končana.
		Na najvidnejšem mestu. NASLOVNIKI PONOVIJO.	X TACK _ _ _ (signal): za vajo izvedi pomen naslednjega signala.
			X TACK _ _ _ (signal podrejen drugemu ponavljavcu): za vajo izvajam pomen naslednjega signala.
Y	POTRDITEV	Na signalnem jaboru. NASLOVNIKI PONOVIJO.	_ _ _ (signal) TACK Y: Potrebna je ločena potrditev. Y TACK _ _ _ (signal): naslednji signal je ponovljen.
Z	KOMUNIKACIJSKA STRAŽA	Na najvidnejšem mestu, ne med plovbo.	MED VITJEM: sem na komunikacijski straži.

Tabela posameznih številčnih zastav

ZASTAVA	OZNAKA	OBIČAJNO IZOBEŠANJE	POMEN
1		Identifikacijska zastava za ASW akcijsko tabelo (Art. 1311 – MTP 1, Vol. 2).	
2		Identifikacijska zastava za Površinsko akcijsko tabelo – Splošno (Art. 3208A – MTP 1, Vol. 2).	
3		Identifikacijska zastava za Površinsko akcijsko tabelo – Uporaba prek horizonta (OTH) (Art. 3208B – MTP 1, Vol. 2).	
4		Identifikacijska zastava za Površinsko akcijsko tabelo – Uporaba do horizonta (Art. 3208C – MTP 1, Vol. 2) Za uporabo v podmorniških in protipodmorniških vajah, glejte Art. 1306B – MTP 1, Vol. 2.	
5	OKVARA	Na najvidnejšem mestu.	MED VITJEM: imam okvaro ali sem brez nadzora. Dodatno se izobesi tudi signal »Nisem pod poveljevanjem« (razen nočnih signalov med vojno).
6	VLEČNE OPERACIJE	Na najvidnejšem mestu.	Identifikacijska zastava za vlečne operacije (glejte Art. 3007 – MTP 1, Vol. 2)
7		Identifikacijska zastava za AAW tabelo, glejte Art. 1001 – MTP 1, Vol. 2.	
8	SIGNALI ČOLNA	Na najvidnejšem mestu.	a. MED VITJEM: plujte stran od ladje. b. 8 PORT: plujte levo. Ko se spusti, zaustavite zavijanje in zadržite obstoječi kurz. c. 8 STBD: plujte desno. Ko se spusti, zaustavite zavijanje in zadržite obstoječi kurz. d. 8 SCREEN: plujte naravnost proti ladji. Za posebno uporabo glejte AXP 2.
9		Identifikacijska zastava za Torpedo akcijsko tabelo, glejte Art. 3205 – MTP 1, Vol. 2.	
0	VOJAŠKA STRAŽA	Na najvidnejšem mestu, ne med plovbo.	MED VITJEM: sem na vojaški straži.

Tabela posameznih posebnih zastav in plamencev

ZASTAVA	OZNAKA	OBIČAJNO IZOBEŠANJE	POMEN
ANS	POTRDITEV	Na signalnem jamboru. Pošilja OTC ali majhna ladja.	NA 3/4 VIŠINE: odgovor signala. DO VRHA: potrdi signal.
		Na signalnem jamboru. Pošilja OTC.	NA 3/4 VIŠINE: vse ladje naredite primerno rutinsko poročilo. DO VRHA: sprejem rutinskega poročila. SPUŠČENO: vsa rutinska poročila so bila sprejeta. DIV INS, SQUAD ANS, itn. lahko uporabijo ustrezni poveljniki za pridobitev rutinskih poročil.
	DECIMALKA		V besedilu signala: decimalna vejica ali ena polovica.
CODE	UPORABA MSK (Glejte Art. 117 – MTP 1, Vol. 2.)	Na signalnem jamboru. NASLOVNIKI POTRDIJO.	Naslednja signalna skupina je vzeta iz mednarodnega signalnega kodeksa (MSK).
CORPEN	ZAUSTAVI OBRAT	Na najvidnejšem mestu.	Ladja naj pluje v kurzu, ki je za 20° večji od tistega, v katerem pluje v trenutku, ko je signal razumljen.
DESIG	ODPRTO BESEDILO		
	NA POTI DO POLOŽAJA (STATION)	Na signalnem jamboru ali najvidnejšem mestu.	MED VITJEM: DESIG _ _ (črke in/ali številke): sem na poti na označeni položaj. (STATION) ali vez.
	POTRDITEV DNEVNE SIGNALNE SVETILKE	Na signalnem jamboru.	Glejte ACP, serija 130.
EMERG	IZOBEŠEN(E) SIGNAL(E) JE NUJNO ČIM PREJ UPOŠTEVATI		Glejte poglavje št. 3 – MTP 1, Vol. 2.
FORM	POTREBUJEM UBEŽNIŠKI ČOLN	Na signalnem jamboru ali najvidnejšem mestu, ne med plovbo.	MED VITJEM: potrebujem ubežniški čoln.

ZASTAVA	OZNAKA	OBIČAJNO IZOBEŠANJE	POMEN
INT	SIGNAL NI RAZUMLJEN	Na najvidnejšem mestu. NASLOVNIKI PONOVIJO.	Signal, ki se vije, ni razumljen. INT 1: . . . signal, ki se vije, ni razločen. INT 2: . . . napačno ponavljaš signal. INT pred signalom: glejte Art. 111 – MTP 1, Vol. 2.
NEGAT	NEGATIVNO	Na najvidnejšem mestu. NASLOVNIKI PONOVIJO.	Vsi signali, ki se vijejo brez klica, so razveljavljeni. ___ klic NEGAT: vsi signali v tem klicu so razveljavljeni. V odgovor na signal: NE ali DOVOLJENJE NI DANO. NEGAT pred signalom: glejte Art. 111 – MTP 1, Vol. 2.
	IZVZETI NASLOVNIKI SLEDIJO		Glejte ACP, serija 130.
PREP	POPOLNITEV (samo sprejemna ladja) (Glejte Art. 3103 – MTP 1, Vol. 2 za uporabo v nočnem času.)	Na zunanjem signalnem jamboru ali najvidnejšem mestu.	NA 3/4 VIŠINE: pričakujem dokončanje v 15 minutah. NA VRHU: popolnitev končana. Končujem zadnjo stopnjo. SPUŠČENA: vse vezi so sproščene.
	JUTRANJI ALI VEČERNI CEREMONIAL/GALA (USTREZNO)	Na signalnem jamboru, ne med plovbo. NASLOVNIKI PONOVIJO.	NA 3/4 VIŠINE: 5 minut do ceremoniala. NA VRHU: začni ceremonial. SPUŠČENA: ceremonial končan.
	PRIPRAVLJALNO		PREP pred signalom, glejte Art. 111 – MTP 1, Vol. 2.
PORT	NEDEFINIRANI OBRAT V LEVO	Na signalnem jamboru, med plovbo. NASLOVNIKI PONOVIJO.	Obrat nedoločene velikosti. Glejte Art. 603 – MTP 1, Vol. 2.
	ZUNAJ OBIČAJNIH POSTOPKOV	Na signalnem jamboru, ne med plovbo.	Ladja je zunaj običajnih postopkov. Ne pričakujte počastitve.
SCREEN			
SPEED			

ZASTAVA	OZNAKA	OBIČAJNO IZOBESANJE	POMEN
STBD	NEDEFINIRANI OBRAT V DESNO	Na signalnem jamboru, med plovbo. NASLOVNIKI PONOVIJO.	Obrat nedoločene velikosti. Glejte Art. 603 – MTP 1, Vol. 2.
	NACIONALNI VČN	Na najvidnejšem mestu, ne med plovbo.	Višji častnik je na ladji.
STATION	ZAVZEMI PRIMEREN ALI OZNAČEN POLOŽAJ (STATION)	Na signalnem jamboru. NASLOVNIKI PONOVIJO.	Zavzemi primeren ali označen položaj (station).
TURN			
1st	ORIGINATOR	Na najvidnejšem mestu.	Po klicnem znaku: pošiljatelj tega sporočila je tisti, ki je označen. Ladje – posredniki opravijo prenos do naslovnika ali do OTC, če naslovnika ni.
2nd	SPLOŠNA INFORMACIJA	Na najvidnejšem mestu.	Na mestu naslovnika: splošna informacija, brez posebnega naslovnika; odgovor ni potreben.
3rd	SPLOŠNA INFORMACIJA IN DEJAVNOST	Na najvidnejšem mestu.	Pred naslovom: ta signal je poleg naslovitve določenim ladjam za dejavnost namenjen kot splošna informacija in se posreduje ter odgovarja kot »Signal vsem ladjam«.
4th	SIGNALI IZ ATP 2, VOL. 2	Na najvidnejšem mestu.	Dodani signali so vzeti iz ATP 2, Vol. 2.

Tabela kazalnikov odsotnosti (v pristanišču)

ZASTAVA	OZNAKA	OBIČAJNO IZOBESANJE	POMEN
1st	ODSOTNOST AVTORITETE s te ladje v obdobju 72 ur ali manj (Uporaba samo v pristanišču.)	Desni glavni signalni jambor – zunanja stran.	Odsotnost zastavnega častnika ali poveljnika enote, čigar osebna zastava ali plamenec se vije na tej ladji.

ZASTAVA	OZNAKA	OBIČAJNO IZOBESANJE	POMEN
2nd	Enako kot prvi ponavljavec	Levi glavni signalni jambor – notranja stran.	Odsotnost poveljnika štaba.
3rd	Enako kot prvi ponavljavec	Levi glavni signalni jambor – zunanja stran.	Odsotnost poveljnika ladje. Uporaba samodejno preide na namestnika, če bo poveljnik odsoten več kot 72 ur.
4th	Enako kot prvi ponavljavec	Desni glavni signalni jambor – notranja stran.	Odsotnost civilne ali vojaške avtoritete, katere zastava se vije na tej ladji.
OPOMBE <ol style="list-style-type: none"> Kazalniki odsotnosti se vijejo v pristanišču od sončnega vzhoda do zahoda. Ob odsotnosti poveljujočega častnika, ki je istočasno začasni poveljnik enote, se izobesita oba plamenca – kazalnika odsotnosti. 			

PRILOGA 7: TABELA SIGNALOV

ZAP. ŠT.	NAZIV SIGNALA – POVELJE	SIGNAL – LASTNOSTI	ŠTEVILO PONAVLJANJ	O P O M B A
1.	»NA VEZ!«	DOLGI-KRATKI	5–10-KRAT	Postroj posadke na premčnem in krmnem delu palube neposredno pred izplutjem ali vplutjem. Poročanja ni.
2.	»PROSTO!« »PROSTO – NA MESTA!«	KRATKI-KRATKI	1-KRAT	»Prosto – na mesta!« se izvaja samo neposredno po povelju »Na vez!«. Poročanja ni.
3.	»PRIPRAVI LADJO ZA PLOVBO!« »PRIPRAVI LADJO ZA VPLUTJE – VEZ ...!«	KRATKI-KRATKI KRATKI-DOLGI	2-KRAT	Po izvedenih poveljih sledi poročanje o pripravljenosti.
4.	»ČLOVEK V MORJU – ...!«	KRATKI-DOLGI-KRATKI	3-KRAT	Povelje se izda s signalom po notranji zvezi.
5.	»PRVA (DRUGA) STRAŽA NA SVOJE MESTO!«			Samo poziv po sredstvih notranje zveze.
6.	»BOJNI ALARM!«	DOLGI	1-KRAT	Po razporeditvi posadke po »Pripravljenosti št. 1« vse BP in RPM poročajo poveljniku o pripravljenosti za delovanje.
7.	»PRIPRAVLJENOST 2!«			Povelje je samo po interni zvezi.
8.	»PRIPRAVI SE ZA PREGLED!«	DOLGI-KRATKI-KRATKI	3-KRAT	Poročanje: Skupina za pregled pripravljena, ladijski čoln pripravljen za spust.
9.	»JBK-ALARM!«	KRATKI-DOLGI	3-KRAT	Ni poročanja.

ZAP. ŠT.	NAZIV SIGNALA – POVELJE	SIGNAL – LASTNOSTI	ŠTEVILO PONAVLJANJ	O P O M B A
10.	»POŽAR V ...!« »VDOR VODE V ...!« »RANJENEC V (NA) ...!« »OKVARA ... NA (V) ...!«	KRATKI	15-20-KRAT	Povelje se izda s signalom po notranji zvezi. Oblikuje se skupina za BOL. Poročilo poveljniku o stanju. Signal se uporablja v vseh razporedih.
11.	»KONEC ALARMA!«	KRATKI-KRATKI-KRATKI	3-KRAT	Poročanje o pripravljenosti ladje.
12.	»POSTROJ!«	DOLGI-KRATKI	5-KRAT	Posadka se postroji na določenem mestu. Predaja poročila poveljniku ladje pred zborom.
13.	»ZAČETEK UČNE URE (POUKA)!«	DOLGI	1-KRAT	Začetek šolske ure.

OPOMBA: Dolgi signal traja tri sekunde, razen pod zaporedno številko pet, pri kateri traja 20 sekund. Kratki signal traja eno sekundo. Znaki v enem signalu si sledijo brez posebnega premora. Med posameznimi ponavljanji je sekunda presledka.

LITERATURA

1. CDR James Stavridis, Watch Officer's Guide, 13 edition.
2. Delovna skripta za USCG Boarding Officer Course, Revised 11/94.
3. Tehnični opis I in II, Super Dvora Mk II (Blue Book).
4. MTP – 1(D) Multinational Maritime Tactical Signal and Manoeuvring Book (Ed Mar2003).
5. Tehnična navodila za posamezne naprave, vgrajene na HPL 21.
6. Osnutek Navodila za uporabo patroljne ladje.
7. J. Gradišnik, E. Kopriva, V. Naglič: Pomorska slovenščina, Mladinska knjiga.
8. Priručnik za obučavanje komandnog kadra i brodskih posada naoružanih brodova jedinica teritorilane obrane, Glavni štab TO SR Hrvatske, 1976.
9. Delovno gradivo: Oborožena ladja vrste »koča«.